

Danmarks udenrigsøkonomi 2009

DANMARKS
STATISTIK

***Danmarks
udenrigsøkonomi
2009***

DANMARKS
STATISTIK

Danmarks udenrigsøkonomi 2009

Udgivet af Danmarks Statistik

November 2010

Oplag: 110

Printet hos ParitasDigitalService

Trykt udgave:

Pris: 75,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Kan købes på www.schultzboghandel.dk/

distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

Tlf. 43 22 73 00

ISBN 978-87-501-1897-8

ISSN 1904-0989

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/UdenrigsOko

ISBN 978-87-501-1898-5

ISSN 1904-0997

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-post: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring

0	}	Mindre end ½ af den anvendte enhed
0,0		
.		Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
..		Oplysning for usikker til at angives
...		Oplysning foreligger ikke
-		Nul

© Danmarks Statistik 2010

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks udenrigsøkonomi giver en kortfattet, bred samfundsmæssig beskrivelse af Danmarks økonomiske samkvem med udlandet. Ønskes der yderligere datainformation, kan disse findes på nettet i www.statistikbanken.dk under temaerne *Udenrigshandel* samt *Nationalregnskab* og *betalingsbalance*. Her er der adgang til alle de data, som Danmarks Statistik løbende offentliggør. Det er nemt, og det er gratis.

Denne publikation erstatter de to tidligere publikationer *Udenrigshandel - Varer og tjenester* og *Udenrigshandel - Detaljeret varehandel*.

Publikationen er udarbejdet af en redaktionsgruppe i kontoret for Udenrigsøkonomi og færdigredigeret af fuldmægtig Søren Rich og afdelingsleder Mads Møller Liedig, mens tabelafsnittet er udarbejdet af afdelingsleder Pia Nielsen.

Danmarks Statistik, november 2010

Jan Plovsing / Søren Schiønning Andersen

Indhold

Sammenfatning	5
1. Tema: Krisens betydning for udenrigshandlen	7
1.1 Hvilke varer og tjenester handler Danmark med?	8
1.2 Hvilke lande køber danske varer og tjenester?	11
1.3 Er Danmark ude af krisen?	13
2. Danmark i det åbne samfund	14
2.1 Danmarks konkurrenceevne	18
2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen	19
2.3 Bytteforholdet	20
3. Betalingsbalancen	22
3.1 Danskere og udlændinge	24
3.2 Betalingsbalancen og nettogælden til udlandet	25
4. Den samlede udenrigshandel	28
4.1 Udenrigshandel med varer	30
4.2 Udenrigshandel med tjenester	39
5. Hvordan statistikken produceres	44
5.1 Udenrigshandel med varer	44
5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken	48
5.3 Udenrigshandel med tjenester	49
6. Korttidsstatistik	51
7. Supplerende tabeller	54

Sammenfatning

- Temakapitel om finanskrisens betydning for udenrigshandlen* Danmark blev ligesom mange andre lande ramt alvorligt af finanskrisen i efteråret 2008. *Danmarks udenrigsøkonomi 2009* indledes med et temakapitel om, hvilken betydning finanskrisen har haft for Danmarks udenrigshandel med varer og tjenester i de seneste to år.
- Varehandlen blev først ramt* Krisen ramte først varehandlen, som oplevede et stort fald i 4. kvartal 2008. Bunden blev nået i foråret 2009, og siden har der været en gradvis forbedring i varehandlen med udlandet. Udenrigshandlen med tjenester blev derimod først for alvor ramt af krisen i 1. kvartal 2009, og først i begyndelsen af 2010 lader det til, at tjenestehandlen er begyndt at stige igen.
- Forskel i konjunkturfølsomhed blandt udenrigshandlens komponenter* De forskellige typer af varer og tjenester er blevet ramt forskelligt af krisen. Nogle har vist sig mere følsomme over for konjunkturerne end andre. Blandt varerne har medicinske og farmaceutiske produkter i eksporten været mindre følsomme end fx olieprodukter, mens olieprodukter og køretøjer i importen har været meget ramt af krisen. Blandt tjenesterne har den største gruppe, søtransport, været stærkt præget af de dårlige konjunkturer.
- Stigende samhandel med udlandet* Dansk økonomi er i højere og højere grad blevet sammenflettet med den globale økonomi. Dette afspejles af, at den danske udenrigshandel udgør en stigende andel af den samlede danske økonomi. I 1969 udgjorde importen af varer og tjenester 30 pct. af BNP. I 2009 var denne andel vokset til knap 44 pct. Væksten i dansk eksport har været endnu større. I 1969 udgjorde eksporten af varer og tjenester 28 pct. af BNP. Denne andel var vokset til 47 pct. i 2009.
- Tjenestehandlen er vokset stærkest* Globaliseringen har medført, at Danmarks tjenestehandlen er vokset betydeligt hurtigere end varehandlen. I første halvdel af 1970'erne udgjorde importen af tjenester kun knap 6 pct. af BNP. I de seneste fem år har denne andel været på lidt over 16 pct. For eksporten kan man se samme udvikling. I begyndelsen af 1970'erne udgjorde tjenestehandelseksporten 8 pct. af BNP, mens andelen udgjorde op mod 20 pct. i perioden 2005-2009. Især i de seneste ti år er udviklingen gået stærkt.
- Fra underskud til overskud* Danmark havde et stort betalingsbalanceunderskud frem til midt i 1980'erne. Herefter vendte den økonomiske udvikling, og Danmark fik en lang periode med betalingsbalanceoverskud, der også medførte, at Danmark kunne begynde at afvikle den betydelige udlandsgæld, som siden begyndelsen af 1960'erne var blevet oparbejdet. Danmark fik nedbragt sin nettogæld, således at landet stort set var gældfrit ved udgangen af 2005.
- Handelsbalanceoverskud på 58 mia. kr. i 2009* I 2009 havde Danmark et overskud på varehandlen på 58 mia. kr. Eksporten var på 496 mia. kr., og importen beløb sig til 438 mia. kr. Der var tale om et væsentligt fald i udenrigshandlen i forhold til 2008, idet eksporten faldt med knap 16 pct. og importen med lidt under 21 pct.

- Udenrigshandel med varer domineres af tre lande* Danmark samhandler med flere end 200 lande, men der er en række lande som dominerer i handlen – der er en klar overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande, og Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks udenrigshandel på knap 40 pct. en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. I vareeksporten er det kun USA og Norge blandt ikke-EU-landene, som er med i top ti blandt eksportmarkederne, og foruden de to lande er Kina det eneste land uden for EU, som er blandt de ti største importlande.
- Hovedtræk ved handlen med udlandet* Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.
- Fortsat stigning i overskuddet på tjenestehandlen* Overskuddet på tjenestehandlen med udlandet var i 2009 på lidt under 24 mia. kr. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år, men er faldet væsentligt i 2009 som følge af den globale krise. Danmark eksporterede tjenester for 296 mia. kr. i 2009, mens importen af tjenester udgjorde 272 mia. kr.
- USA, Tyskland og Sverige dominerer tjenestehandlen* På eksportsiden var USA i 2009 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenesteområdet, med tjenester inden for søtransport som langt den vigtigste gruppe. På importsiden var Tyskland i 2009 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenesteydelser fra Tyskland. Samhandlen med Sverige dækker over en bred vifte af tjenesteydelser, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester.
- Søtransport er væsentligste tjenestepost* Søtransport er suverænt Danmarks vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Næsten halvdelen af Danmarks tjenesteeksport kommer fra denne aktivitet. I 2009 eksporterede Danmark søtransporttjenester for 140 mia. kr.
- Uddybende oplysninger om statistikken i kapitel 5-7* I kapitel 5 beskrives det, hvorledes statikken på udenrigshandel med varer og tjenester produceres, og kapitel 6 om korttidsstatistik beskriver en række forhold omkring anvendeligheden af korttidsstatistik. I kapitel 7 findes en række mere uddybende tabeller om Danmarks udenrigsøkonomi.

1. Tema: Krisens betydning for udenrigshandlen

Finanskrisen ramte i efteråret 2008

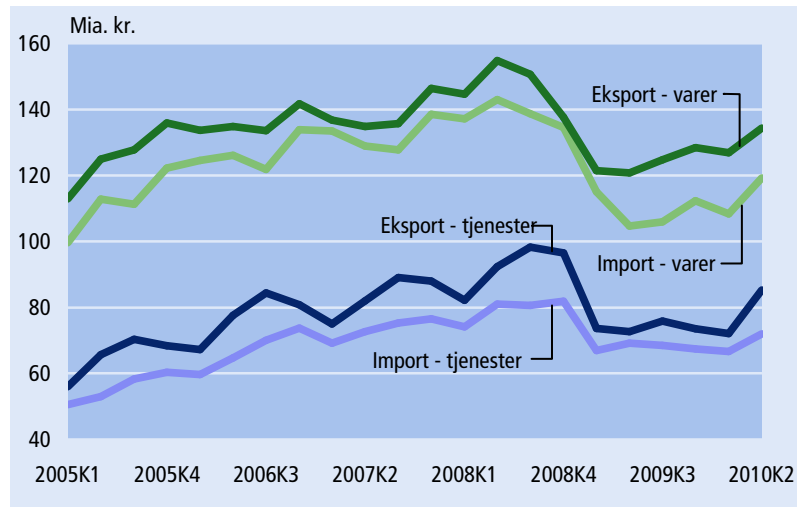
Finanskrisen ramte for alvor Danmark i efteråret 2008. Krisen ramte ikke kun Danmark, men så absolut også verden omkring. Grundlæggende blev krisen skabt af, at en række finansielle institutioner lånte penge ud med utilstrækkelig sikkerhed. Især USA blev hårdt ramt af dette fænomen. Den gensidige tillid, der er helt afgørende for at långivningen fungerer, blev svækket med den følge, at lånestrømmen tørrede ind.

Sådan et fænomen rammer alle virksomheder og husholdninger, som har behov for at låne, og får hele samfundets produktion og beskæftigelse til at falde.

Eksporten afhænger af udlandets efterspørgsel

Landets eksport er afhængig af udlandets efterspørgsel efter varer og tjenester samt af landets konkurrenceevne over for udlandet. Allerede i foråret 2008 var der tegn på stagnation i Danmark og de lande, som Danmark handler meget med, og i efteråret 2008 faldt eksporten markant. Den ensartede udvikling i Danmark og udlandet har gjort, at importen har udviklet sig nogenlunde parallelt med eksporten.

Figur 1.1 Udenrigshandel med varer og tjenester - udviklingen 2005-2010

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC24RM og www.statistikbanken.dk/UHT3

Der har således været et handelsoverskud for både varer og tjenester under krisen, og overskuddet er blevet større fra begyndelsen af 2009 og frem, især for varehandlen.

Varehandlen toppede i april 2008

Den danske eksport og import af varer toppede i april 2008. Derefter var der et par måneder med mindre fald indtil november, hvor man oplevede markante fald i både eksport og import. De første tegn på, at faldene aftog, sås i foråret 2009, og siden slutningen af 2009 har der været en stigende tendens i både import og eksport af varer.

Tjenestehandlen toppede lidt senere end varehandlen

Handlen med tjenester toppede lidt senere end handlen med varer. Det var først mod slutningen af 2008, at handlen stagnerede, og først i 1. kvartal 2009 skete der et fald i eksport og import. Bunden ser ud til at være nået i 1. kvartal 2010, og i begyndelsen af 2. kvartal 2010 sås der et opsving i tjenestehandlen til et niveau, som ligger over niveauet fra 1. kvartal 2008 for eksportens vedkommende.

Ændrede handelsmønstre

Udviklingen i de lande, Danmark handler mest med, har i mange tilfælde været ganske parallel med udviklingen i Danmark under krisen. Nogle lande har imidlertid været mindre ramt af krisen end andre. Disse lande har derfor haft mulighed for at opretholde en højere efterspørgsel efter danske varer og tjenester end andre lande. Nogle varegrupper og tjenestegrupper er også mindre påvirkede eller mindre følsomme over for konjunkturerne end andre. Krisen har derfor givet anledning til ændringer i handelsmønstre, både med hensyn til hvilke varer og tjenester, samt hvilke lande Danmark handler med.

1.1 Hvilke varer og tjenester handler Danmark med?

Der handles med mange forskellige varer

Danmark er en meget åben økonomi, og der handles med mange varer over den danske grænse. De varegrupper, der eksporteres mest af, er *rå mineralolier og produkter heraf, maskiner og -tilbehør til industrien, medicinske og farmaceutiske produkter samt kød og kødvarer*. I varegruppen *rå mineralolie og produkter heraf* er det råolien, som dominerer.

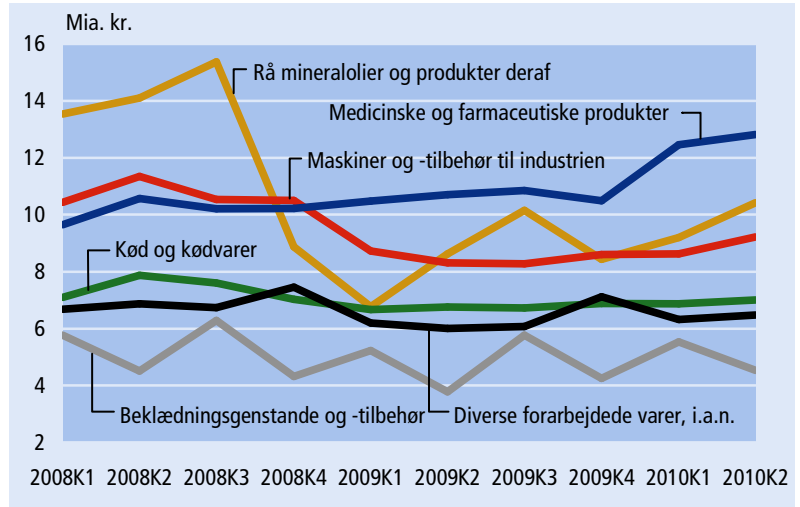
Olien var den største eksportvare inden krisen

I begyndelsen af 2008 var olien den klart største danske eksportvare. Efter 2. kvartal 2008 indtraf et betydeligt fald i værdien af den danske olieeksport. Fra begyndelsen af 2009 er udviklingen dog vendt, og den danske olieeksport er ved at vende tilbage til niveauet inden krisen. Udviklingen i værdien af olieeksport er afhængig af flere faktorer. Dels er den afhængig af, hvor meget olie der hentes op af den danske undergrund, en størrelse, der igennem flere år har været faldende. Dels er eksportværdien afhængig af oliens pris, som bestemmes i US dollars på verdensmarkedet, og dermed også af værdien af den danske krone i forhold til dollaren – valutakursen. Olieprisen faldt betragteligt i begyndelsen af perioden, men værdien af dette fald blev afdæmpet af, at dollaren i samme periode steg i forhold til den danske krone.

Medicinske og farmaceutiske produkter største eksportvare nu

De øvrige varer har oplevet en mere afdæmpet udvikling end olien. Varegruppen *medicinske og farmaceutiske produkter* har endda udvist stigende eksport i hele perioden, og denne varegruppe har overtaget positionen som den varegruppe, Danmark eksporterer mest af nu cirka to år efter, at krisen satte ind.

Figur 1.2 Udviklingen for de mest eksporterede varegrupper

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC24RM

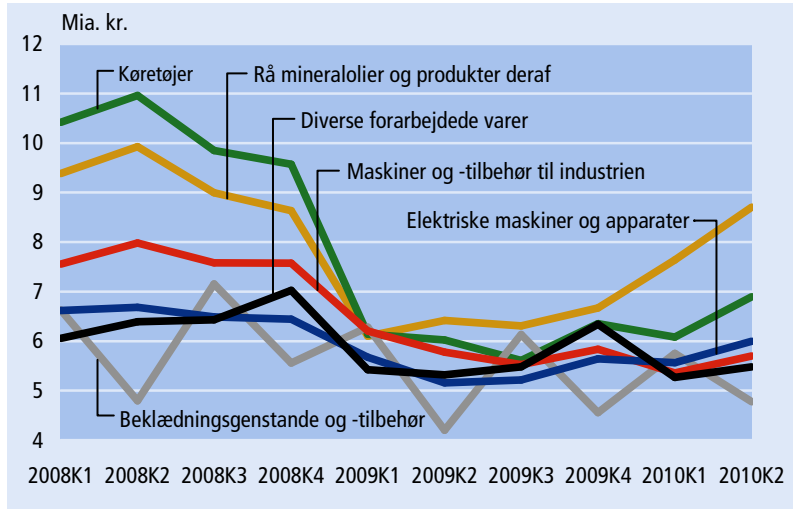
Størst handelsoverskud på Medicinske og farmaceutiske produkter

De typer varer, Danmark eksporterer mest af, er også blandt de varer, der importeres mindst af. Disse varer udviser således de største handelsoverskud. Størst handelsoverskud findes for varegrupperne *medicinske og farmaceutiske produkter*, *kød og kødvarer*, *maskiner og -tilbehør til industrien* samt *mejeriprodukter og fugleæg*. De største handelsunderskud findes typisk på varer, der ikke produceres meget i Danmark, fx på køretøjer, jern og stål og kontormaskiner.

Stor import af olie og køretøjer

Inden krisen var køretøjer den varegruppe, der blev importeret mest af til Danmark. Importen af *køretøjer* har taget et kraftigt dyk i løbet af krisen, men er medio 2010 i vækst. Selv om Danmark eksporterer meget olie, importeres der også en hel del olie til Danmark (hovedsageligt raffinerede olieprodukter). Ligesom den danske eksport af olie, er importen af olieprodukter dykket kraftigt under krisen, men er nu ved at komme op på det niveau, som blev set, inden krisen satte ind. Væksten i importen af olieprodukter har været så stor, at det nu er den varegruppe, der importeres mest af til Danmark.

Figur 1.3 **Udviklingen for de mest importerede varegrupper**

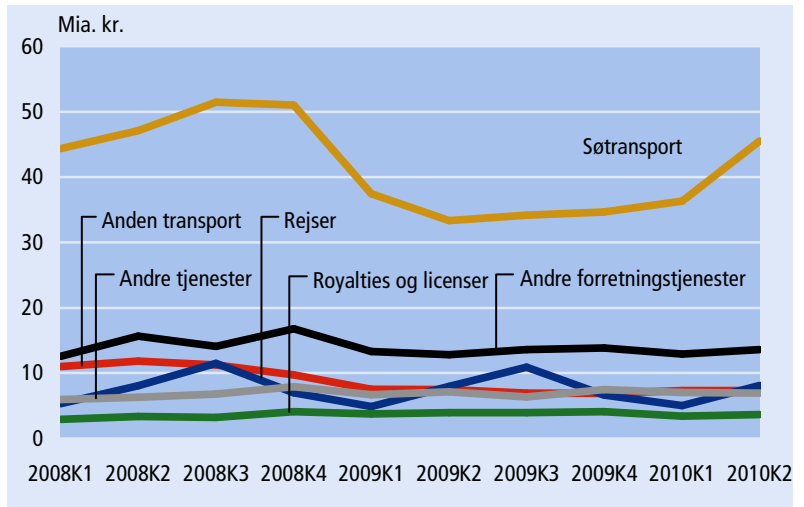

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC24RM

Søtransport står for en femtedel af den samlede eksport

I tjenestehandlen er søtransport dominerende. I eksporten fylder den omkring halvdelen af al eksport af tjenester – og en femtedel af den samlede eksport af varer og tjenester. Søtransporten har dog været hårdt ramt under krisen, men den ser ud til at være på vej op igen. De øvrige tjenester end søtransport har haft en mere afdæmpet udvikling, og har ikke været mærket af krisen i samme grad.

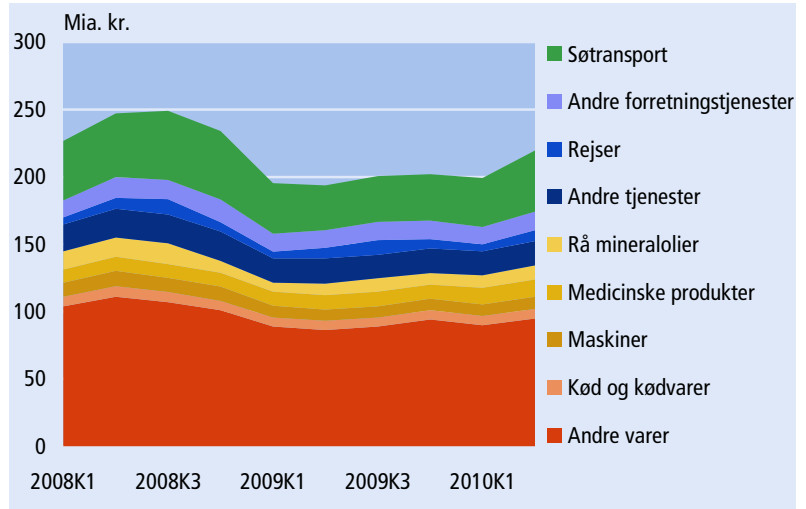
Figur 1.4 **Udviklingen for de mest eksporterede tjenestegrupper**

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHT3

Tjenesterne fylder tilsammen omkring 40 pct. af den samlede eksport til udlandet. I tjenestehandlen er søtransporten som nævnt dominerende og udgør halvdelen af eksporten. I udenrigshandel med varer er der ikke på samme måde en dominerende varegruppe.

Figur 1.5 Den samlede eksport af varer og tjenester

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC24RM og www.statistikbanken.dk/UHT3

Anm.: Ved sammenlægningen af varer og tjenester er det ikke muligt fuldt ud at tage højde for forskellene i afgrænsningen mellem varer og tjenester, jf. afsnit 5.2

1.2 Hvilke lande køber danske varer og tjenester?

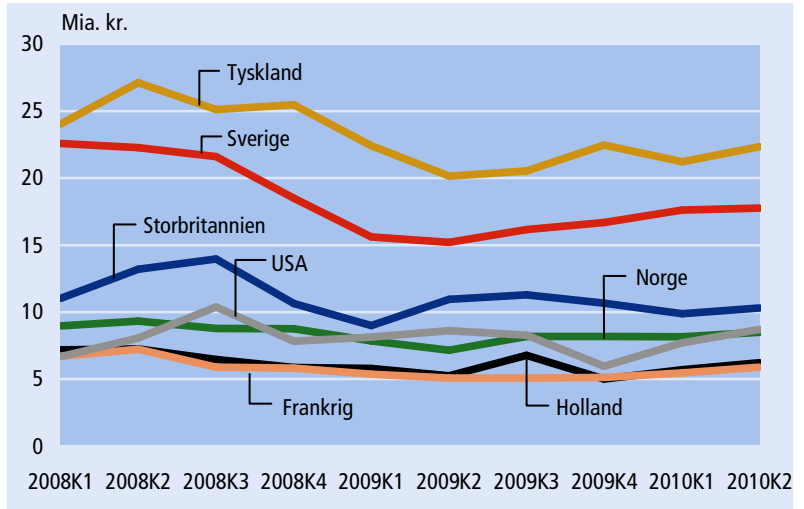
Fem lande aftager over halvdelen af dansk eksport

Eksporten af varer fordeler sig på mange lande, men der er nogle få dominerende lande. De fem lande, Danmark eksporterer mest til, aftager således over halvdelen af den samlede danske eksport. De 20 lande, Danmark eksporterer mest til, aftager omkring 83 pct. af den danske eksport, mens de resterende 17 pct. af eksporten fordeler sig på omkring 200 lande.

Tyskland og Sverige er de største eksportmarkeder for danske varer

I begyndelsen af 2008, inden finanskrisens begyndelse, var Tyskland og Sverige de største aftagere af danske varer. Det er de stadig medio 2010, men i løbet af perioden er forskellen mellem eksporten til de to lande blevet noget større. Denne udvikling skyldes især olien, som fyldte meget i eksporten til Sverige i begyndelsen af 2008, og olieeksporten har som nævnt i løbet af perioden generelt taget et stort dyk.

Figur 1.6 Vareeksporten til de lande, som vi eksporterer mest til

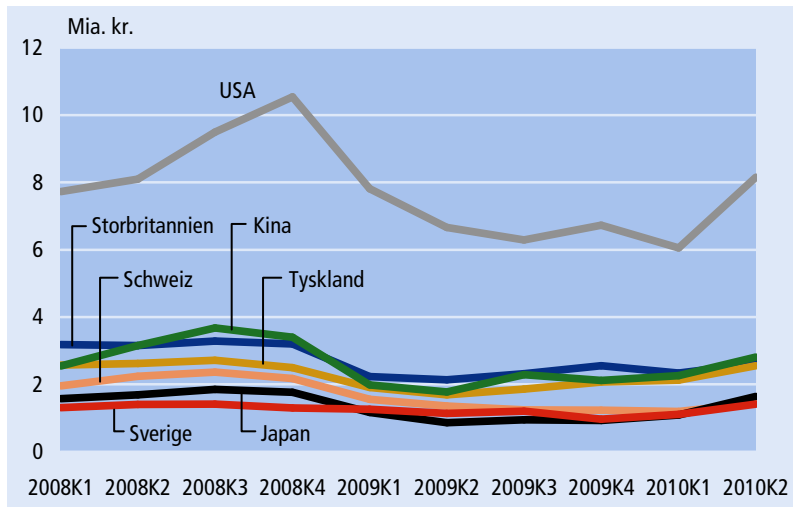
Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC24RM

Det tredjestørste eksportmarked, Storbritannien, er også blevet mindre, mens udviklingen i eksporten til de andre store eksportmarkeder har været mere afdæmpet.

USA er det største eksportmarked for danske tjenester

I eksporten af tjenester er USA det største aftagerland. Det er især inden for søtransport, amerikanerne køber meget fra Danmark.

Figur 1.7 Eksporten af søtransport til de lande, som vi eksporterer mest til

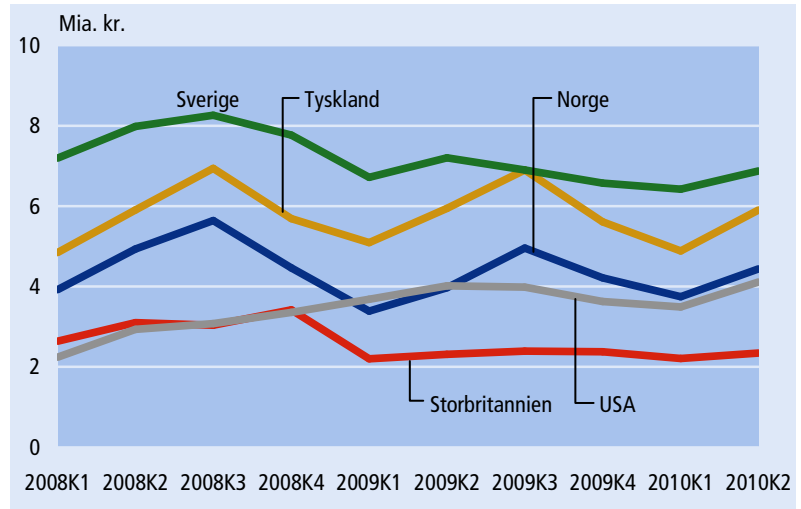

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHT3

Sverige og Tyskland er store eksportmarkeder for andre tjenester

Det er andre lande end USA, Danmark eksporterer meget til, når det gælder de andre tjenestegrupper end søtransport. Her er Sverige det land, Danmark eksporterer mest til, tæt fulgt af Tyskland, Norge og Storbritannien. USA markerer sig dog ved at aftage en stigende andel af de øvrige tjeneser. Eksporten dertil er således øget med 83 pct. fra begyndelsen af 2008 til medio 2010.

Figur 1.8 Eksporten af tjenester ekskl. søtransport til de lande, som vi eksporterer mest til

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHT3

1.3 Er Danmark ude af krisen?

Handel på vej op ...

Ud fra handelstallene for varer og tjenester kan man sige, at der er tegn på, at Danmark er på vej tilbage til det niveau, som dansk udenrigshandel havde, inden krisen satte ind. Der er dog et stykke vej tilbage endnu, før im- og eksporten er på det niveau, den var inden krisen satte ind.

... men er kun ét aspekt af krisen

Der er dog andre aspekter ved krisen, som ikke alene kan belyses ved udenrigshandlen. Det store fald i BNP og beskæftigelsen, som kom kort efter, at krisen satte ind, er fx ikke fuldt ud blevet hentet ind af efterfølgende vækst i BNP. Væksten i BNP i første halvår af 2010 har givet positive tegn på opsving i lande som Tyskland, Sverige og USA, hvilket kan være til gavn for den danske eksport og økonomi generelt.

2. Danmark i det åbne samfund

Den økonomiske integration bliver større

Danmark er en lille åben økonomi med en stigende integration i det globale marked. Store dele af danskernes daglige forbrug indeholder varer og tjenester, som er importeret fra udlandet, og en meget væsentlig del af Danmarks eksport er baseret på importerede råstoffer og halvfabrikata. Det er vigtigt at fastslå, at det ikke kun er varer og tjenester, som påvirker dansk økonomi udefra. En stigende del af Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet foregår i form af danskeres indtjening i udlandet og udlændinges indtjening i Danmark. Dette kan ske i form af både lønninger og afkast af investeringer. Dertil skal lægges ensidige overførsler af forskellig slags – fx ulandshjælp og bidrag til og fra internationale organisationer.

Nationalregnskabet som statistisk pejlemærke

Den bedste måde at få et samlet overblik over Danmarks økonomiske relationer til udlandet er at se på nogle centrale størrelser i nationalregnskabet. Her kan man danne sig et godt billede af den samlede økonomi, mens detaljerne i udviklingen kan hentes i henholdsvis betalingsbalanceopgørelsen og udenrigshandelsstatistikken.

Udenrigsøkonomiens betydning kan bedst belyses ved nationalregnskabets forsyningsbalance. Denne balance bygger på det simple princip, at økonomiens tilgang er lig med økonomiens anvendelse.

Opstilling af en forsyningsbalance

I tabel 2.1 ses en oversigt over Danmarks forsyningsbalance for årene 1969 til 2009. Tilgangen til økonomien er landets produktion, dvs. bruttonationalproduktet (BNP) plus det, som bliver importeret til landet (IM). Denne tilgang kan anvendes til privat forbrug (C), til offentligt forbrug (G), til private og offentlige bruttoinvesteringer, inkl. lagerfyldninger (I), samt til eksport (EX).

Tabel 2.1 Danmarks forsyningsbalance (løbende priser). 1969-2009

	1969	1979	1989	1999	2009	1969	1979	1989	1999	2009
	mia. kr.					pct. af BNP				
Tilgang i alt	146,7	485,1	1 074,4	1 646,2	2 385,7	130,4	133,3	133,5	135,7	144,1
BNP	112,5	363,9	804,5	1 213,5	1 656,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import i alt (IM)	34,2	121,2	269,8	432,7	729,6	30,4	33,3	33,5	35,7	44,1
- varer	28,6	98,4	201,5	311,7	459,6	25,5	27,1	25,0	25,7	27,8
- tjenester	5,6	22,8	68,3	121,0	270,0	5,0	6,3	8,5	10,0	16,3
Endelig anvendelse i alt ..	146,7	485,1	1 074,4	1 646,2	2 385,7	130,4	133,3	133,5	135,7	144,1
Eksport i alt (EX)	31,0	108,2	291,1	494,0	792,8	27,6	29,7	36,2	40,7	47,9
- varer	22,7	78,2	213,6	347,8	491,1	20,2	21,5	26,6	28,7	29,7
- tjenester	8,3	30,0	77,5	146,2	301,7	7,3	8,2	9,6	12,0	18,2
Privat forbrug (C)	64,4	201,2	412,7	599,1	813,6	57,2	55,3	51,3	49,4	49,1
Offentligt forbrug (G)	21,5	92,7	204,8	312,4	496,3	19,1	25,5	25,5	25,7	30,0
Bruttoinvesteringer mv. (I) ..	29,8	83,0	165,8	240,7	283,0	26,5	22,8	20,6	19,8	17,1

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Anm.: Der er mindre definatorisk bestemte beløbsforskelle mellem nationalregnskab og betalingsbalance

Forsyningsbalancen på blanketform

Forsyningsbalancen kan opstilles på en såkaldt blanketform, som ser ud som følger:

$$\text{BNP} + \text{IM} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + \text{EX},$$

der igen kan simplificeres til:

$$\text{BNP} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + (\text{EX} - \text{IM}),$$

hvor (EX-IM) er overskuddet på vare- og tjenestebalancen.

Stor vækst i den samlede eksport og import

Det fremgår af tabel 2.1, at både eksport og import spiller en stigende rolle for den danske økonomi. I 1969 udgjorde eksporten 27,6 pct. af BNP. Denne størrelse var i 2009 vokset til 47,2 pct. Ligeledes kan man se, at importandelen er vokset fra 30,4 pct. i 1969 til 43,7 pct. i 2009.

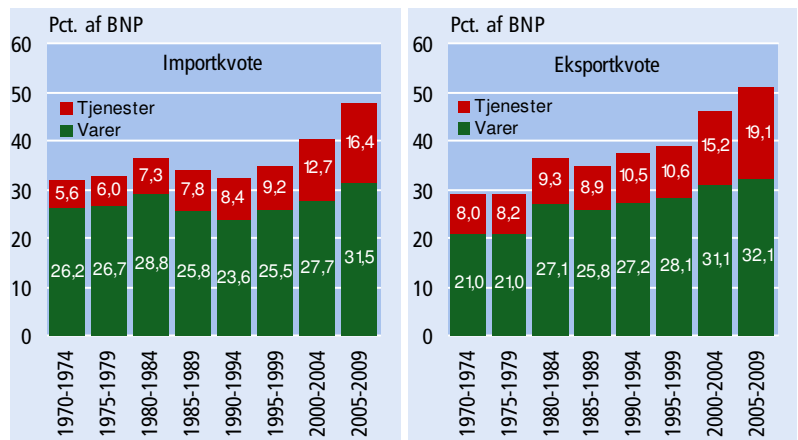
Tjenestehandlen er vokset mest

I figur 2.1 ses det, at der samtidig er sket en betragtelig forskydning mellem varer og tjenester, da tjenestehandlen er vokset væsentligt kraftigere end varehandlen. I perioden 1970-1974 udgjorde tjenestehandlen på eksportsiden 8,0 pct. af BNP. I perioden 2005-2009 var denne andel vokset til 19,1 pct. Tilsvarende var tjenesteimporten vokset fra 5,6 pct. i perioden 1970-1974 til 16,4 pct. i perioden 2005-2009.

Små afvigelser mellem NR og BB

Af tekniske årsager kan der forekomme små og ubetydelige beløbs- og procentmæssige afvigelser mellem nationalregnskabsopstillingen (NR) og betalingsbalanceopførelsen (BB).

Figur 2.1 Import- og eksportkvoter. Femårs gennemsnit for perioden 1970-2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Fra produktion til indkomst

Det danske bruttonationalprodukt (BNP) viser ikke direkte, hvor meget indkomst, der er optjent i Danmark. Det skyldes, at BNP også omfatter den værditilvækst, der er skabt af udenlandske produktionsfaktorer i form af udenlandsk arbejdskraft og udenlandsk ejet kapital i Danmark. Indkomsten fra disse faktorer sendes ud af Danmark i form af lønindkomst og kapitalafkast til udlandet, mens dansk ejet kapital i udlandet og danskere, der arbejder i udlandet, giver indkomst til Danmark. Udviklingen fra bruttonationalprodukt (BNP) til bruttonationalindkomst (BNI) ses i tabel 2.2.

Tabel 2.2 Fra BNP til BNI (løbende priser). 1969-2009

	1969	1979	1989	1999	2009	1969	1979	1989	1999	2009
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	112,5	363,9	804,5	1 213,5	1 656,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Aflønning af ansatte fra udlandet . . .	0,6	1,5	4,9	5,6	4,8	0,5	0,4	0,6	0,5	0,3
- Aflønning af ansatte til udlandet	0,1	0,5	1,4	4,8	18,3	0,1	0,1	0,2	0,4	1,1
+ Formueindkomst fra udlandet	0,8	4,4	26,9	56,1	132,2	0,7	1,2	3,3	4,6	8,0
- Formueindkomst til udlandet	0,6	8,6	54,8	74,4	94,6	0,5	2,4	6,8	6,1	5,7
- Produktions- og importskatter til udlandet	0,0	1,2	2,9	2,6	3,0	0,0	0,3	0,4	0,2	0,2
+ Subsidier fra udlandet	0,0	5,5	8,4	9,9	8,9	0,0	1,5	1,0	0,8	0,5
Bruttonationalindkomst (BNI)	113,1	365,0	785,6	1 203,2	1 686,2	100,6	100,3	97,6	99,2	101,8

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Betalingsbalanceunderskud skabte mindre indkomst

Det fremgår af tabel 2.2, at BNP og BNI med små variationer i det store og hele er sammenfaldende. I 1969 og 1979 var indkomsten større end produktionen, men i 1989 og 1999 var dette ikke tilfældet. Her var indkomsterne mindre end produktionen, da Danmark i denne periode havde opbygget en betydelig udlandsgæld som følge af betalingsbalanceunderskud, der medførte, at Danmark skulle betale langt større renteudgifter, end man modtog af indtægter fra udlandet. Med betalingsbalanceoverskuddene fra slutningen af 1980'erne vendte udviklingen atter en gang, så indtægterne i 2009 igen er større end produktionen.

Stigende formueindkomst til og fra udlandet

Tabel 2.2 viser derudover tydeligt, at den internationale kapitalliberalisering i 1980'erne og 1990'erne har ført til en betydelig vækst i formueindkomst til og fra udlandet. I 1969 havde Danmark formueindkomst til og fra udlandet, der svarede til henholdsvis 0,5 og 0,7 pct. af BNP. Disse andele er vokset til henholdsvis 6,8 og 9,9 pct. i 2009. Dette afspejler en betydelig stigning i Danmarks aktiver og passiver over for udlandet.

Den disponible bruttonationalindkomst

For at nå frem til den indkomst, som Danmark har til rådighed til forbrug og opsparing, den såkaldte disponible bruttonationalindkomst (disponible BNI), skal man fra BNI modregne de ensidige overførsler til og fra udlandet. Ensidede overførsler er de økonomiske transaktioner, der ikke direkte modsvares af en modydelse, fx ulandsbistand, private gaver og bidrag til EU og internationale organisationer. For Danmarks vedkommende har det stort set altid været sådan, at Danmark har ydet mere, end landet har modtaget, hvilket har betydet, at den disponible bruttonationalindkomst har været lidt mindre end bruttonationalindkomsten de sidste 40 år.

Tabel 2.3 Fra BNP til Nettofordringserhvervelse. 1969-2009

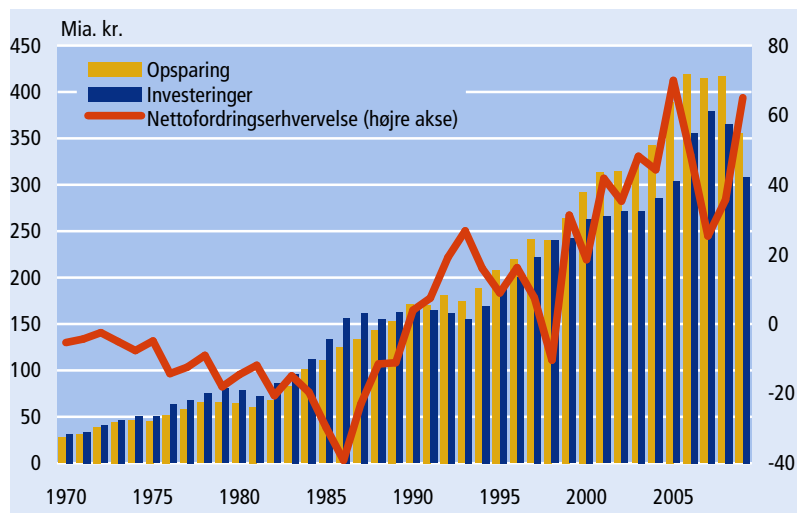
	1969	1979	1989	1999	2009	1969	1979	1989	1999	2009
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	112,5	363,9	804,5	1213,5	1656,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ lønninger, formueindkomst fra udlandet, netto	0,7	1,2	-18,9	-10,2	30,1	0,6	0,3	-2,4	-0,8	1,8
Bruttonationalindkomst (BNI)	113,1	365,0	785,6	1203,2	1686,2	100,6	100,3	97,6	99,2	101,8
+ ensidige overførsler fra udlandet, netto	-0,8	-5,6	-14,5	-27,8	-34,2	-0,7	-1,6	-1,8	-2,3	-2,1
Disp. bruttonationalindkomst (disp. BNI) ..	112,4	359,4	771,1	1175,4	1651,9	99,9	98,8	95,8	96,9	99,7
- privat og offentligt forbrug (C+G)	85,9	293,9	617,5	911,5	1309,9	76,4	80,8	76,7	75,1	79,1
Bruttoopsparing (S)	26,5	65,5	153,7	263,9	342,0	23,5	18,0	19,1	21,7	20,7
- bruttoinvesteringer (I)	29,8	83,0	165,8	240,7	283,0	26,5	22,8	20,6	19,8	17,1
Betalingsbalancens løbende poster (BB) ..	-3,3	-17,5	-12,1	23,2	59,0	-3,0	-4,8	-1,5	1,9	3,6
+ kapitaloverførsler fra udlandet, netto	-0,2	-0,6	1,1	7,5	-0,5	-0,2	-0,2	0,1	0,6	0,0
Fordringserhvervelse, netto	-3,6	-18,1	-11,0	31,3	58,8	-3,2	-5,0	-1,4	2,6	3,5

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Hvis investeringerne er større end opsparingen må der lånes

Hvis investeringerne i en given periode er større end opsparingen, er det nødvendigt at få tilført økonomiske ressourcer udefra. Dette viser sig som et underskud på betalingsbalancens løbende poster. Hertil skal lægges kapitaloverførslerne for at nå frem til nettofordringserhvervelsen. Det fremgår af tabel 2.3, at der var underskud på betalingsbalancen frem til slutningen af 1980'erne, hvor betalingsbalanceunderskuddet i 1989 udgjorde 1,5 pct. af bruttonationalproduktet. Herefter vendte udviklingen til overskud i 1990'erne, som var gradvist stigende i 2000'erne, således at betalingsbalanceoverskuddet i 2009 udgjorde 3,6 pct. af BNP.

Figur 2.2 Nettofordringserhvervelse, opsparing og investeringer. 1970-2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Danmark er gået fra et opsparingsunderskud til et opsparingsoverskud

Som det fremgår af figur 2.2 havde Danmark større investeringer end opsparing i perioden 1970 til 1990. Fra og med 1990, med en enkelt undtagelse i 1998, har Danmark derimod haft større opsparing end investeringer. Dette afspejles i et betydeligt betalingsbalanceoverskud, hvilket igen har ført til et betragteligt fald i Danmarks udenlandsgæld (se afsnit 3.2).

2.1 Danmarks konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne, dvs. danske virksomheders evne til at konkurrere på de internationale markeder, er ikke et entydigt begreb. Begrebet omfatter flere faktorer, men først og fremmest de danske virksomheders lønomkostninger, valutakurser og indenlandsk produktivitet i forhold til udlandets. Hvis lønnen stiger hurtigere i Danmark end i udlandet, forringes konkurrenceevnen – og omvendt. Når der skal findes et udtryk for den gennemsnitlige lønstigning i udlandet, vejes lønstigningen i de enkelte lande sammen med deres betydning for dansk udenrigshandel.

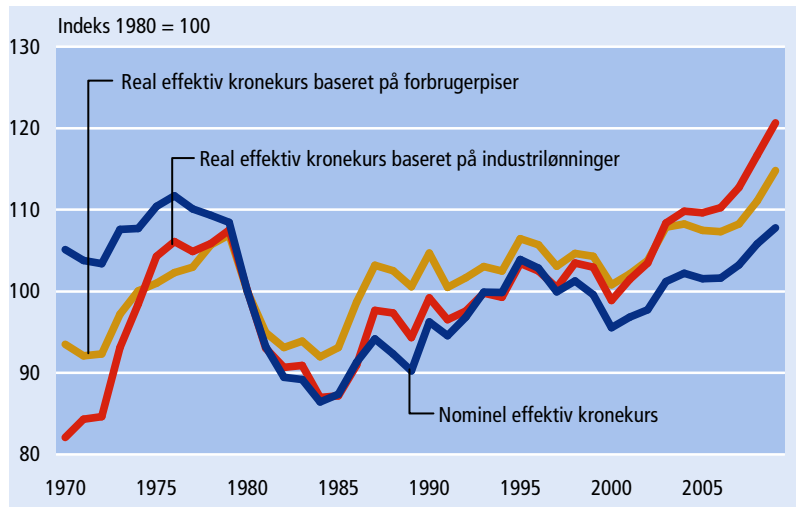
Faktorer der påvirker konkurrenceevnen

Konkurrenceevnen afhænger bl.a. af udviklingen i valutakurserne. Hvis for eksempel den amerikanske dollar stiger i forhold til den danske krone, forbedres de danske virksomheders konkurrenceevne umiddelbart over for de udenlandske virksomheder, der fastsætter deres priser i dollar. Hvis danske arbejdspladser bliver mere produktive og dermed mere omkostningseffektive end tilsvarende udenlandske, forbedres den danske konkurrenceevne ligeledes.

Effektiv kronekurs

Beregning af effektiv kronekurs er et sammenvejet statistisk udtryk for, hvordan den danske krone ligger i forhold til vores vigtigste handelspartners valutaer. Forskellige beregninger af effektive kronekurser er vist i figur 2.3.

Figur 2.3 **Effektive kronekurser. 1970-2009**

Kilde: www.statistikbanken.dk/DNVALA

*Nominel
kronekurs* Den nominelle effektive kronekurs er et udtryk for den danske krones internationale værdi. Fra 2000 til 2009 er kursen steget med 14,0 pct. En stigning i den effektive kronekurs er udtryk for en opskrivning (appreciering) og dermed alt andet lige en forringelse af Danmarks konkurrenceevne.

*Reale effektive
kronekurser* Den reale effektive kronekurs baseret på forbrugerpriserne sætter de danske forbrugerprisstigninger i forhold til vores samhandelslandes forbrugerprisstigninger. Tilsvarende måles de danske industrilønninger i forhold til vores samhandelspartners industrilønudvikling, når den effektive kronekurs er baseret på industrilønninger. Den lønmæssige konkurrenceevne er central for sammenhængen mellem efterspørgsel, beskæftigelse og betalingsbalancen. Danmark er blevet en stadig mere åben økonomi, og dermed er vores lønkonkurrenceevne blevet vigtigere. Af figur 2.3 fremgår det, at der gradvist siden 1994 er opstået et lille, men stigende gab mellem den nominelle og de reale kronekurser, hvilket signalerer at de danske forbrugerpriser og industrilønninger er steget kraftigere end hos de udenlandske konkurrenter.

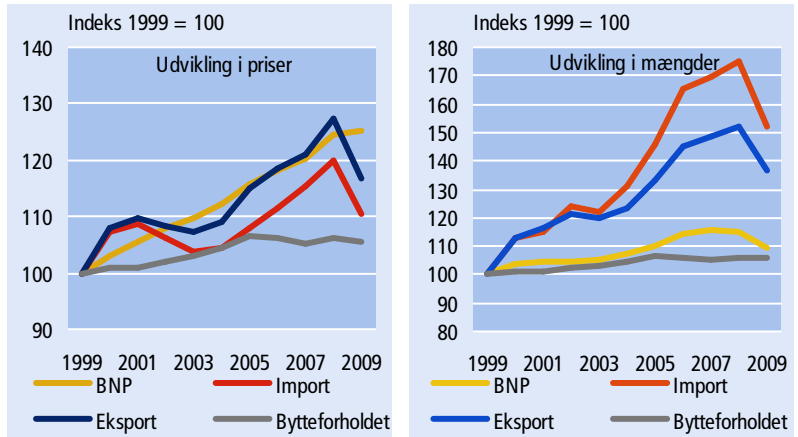
*Konkurrence
er mere end pris* Det er vigtigt at understrege, at konkurrenceevne ikke kun kan udtrykkes i forskellige former for effektive valutakurser. Danmarks konkurrenceevne er i høj grad påvirket af stabile indenlandske forhold, leverance-sikkerhed, innovationskraft, design og kvalitet mv.

2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen

*Eksport- og
importmængderne er
steget mere
end BNP* Når man skal analysere eksporten og importen, er det vigtigt at kunne vurdere pris- og mængdeændringer hver for sig. Til dette formål er der udviklet såkaldte kvantums- og enhedsværdiindeks, der viser udenrigshandlens mængde- og prisudvikling. På den måde kan man vurdere udviklingen mellem eksport- og importpriserne, men også om disse priser stiger mere eller mindre end de indenlandske priser.

Det fremgår af figur 2.4, at både eksport- og importmængderne af varer og tjenester i de sidste ti år er steget betydeligt mere end mængdeudviklingen i BNP. Eksport- og importpriserne er til gengæld steget mindre end det generelle indenlandske inflationsniveau (*BNP-prisstigninger*). Begge forhold indikerer, at en betydelig del af væksten i den indenlandske økonomi stammer fra udenrigshandlen, og at især importpriserne relativt afdæmpede vækst har bidraget til at holde den danske prisudvikling i ro.

Figur 2.4 **Pris- og mængdeudvikling i udenrigshandel med varer og tjenester. 1999-2009**

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01 og www.statistikbanken.dk/NAT02

I et tiårsperspektiv kan man se, at BNP i faste priser (dvs. mængderne) er steget med 9 pct., mens priserne i samme periode steg med 25 pct. Eksport- og importmængderne steg i perioden med 52 og 36 pct. Disse store mængdemæssige stigninger skal ses i sammenhæng med, at eksport- og importpriserne kun steg moderat med hhv. 10 og 17 pct. fra 1999 til 2009.

2.3 Bytteforholdet

Forholdet mellem eksport- og importpriser kaldes bytteforholdet

Bytteforholdet stiger, hvis eksportpriserne stiger mere end importpriserne. Hvis Danmark har et faldende bytteforhold over for udlandet, betyder det groft sagt, at Danmark skal eksportere en større mængde varer for at kunne købe en uændret mængde varer i udlandet. Det modsatte gør sig gældende ved et stigende bytteforhold. Her kan Danmark importere flere varer og tjenester for en uændret eksportmængde. En parallel udvikling i eksport- og importpriser giver derimod et konstant bytteforhold.

Der er ofte en omvendt sammenhæng mellem bytteforhold og konkurrenceevne. Sammenhængen kræver dog en nærmere analyse af årsagerne til udviklingen, da bytteforholdsindekset ikke tager højde for de mængdeændringer, der opstår som følge af prisændringerne.

Bytteforholdet påvirkes af både indenlandske og udenlandske økonomiske forhold

Det er ofte sådan, at en stram økonomisk politik, der bekæmper den indenlandske løninflation, og som øger Danmarks internationale konkurrenceevne, får bytteforholdet til at falde, da importpriserne vokser mere end eksportpriserne. Omvendt vil en ekspansiv økonomisk politik, der får de indenlandske omkostninger og dermed eksportpriserne til at stige mere end importpriserne, drive bytteforholdet i vejret, men samtidig forringe Danmarks internationale konkurrenceevne.

*Høj- og
lavkonjunkturer*

En international højkonjunktur vil kunne drive danske eksportpriser mere i vejret end importpriserne. Dette vil med stabile indenlandske priser resultere i både en bytteforholds- og konkurrenceevneforbedring. I den sammenhæng vil en forbedring af bytteforholdet isoleret set være udtryk for en velstandsfremgang,

Tilsvarende kan en international lavkonjunktur tvinge eksportpriserne til at stige mindre end importpriserne. Her vil resultatet være et samtidigt fald i både bytteforhold og konkurrenceevne.

Ud fra figur 2.4 kan man udlede, at bytteforholdet i hele tiårsperioden steg gradvist frem til 2005 for herefter at flade ud og ende 6 procentpoint højere end i udgangspunktet.

3. Betalingsbalancen

Betalingsbalance- opgørelsen

Betalingsbalancen kan betragtes som et driftsregnskab, der viser Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet i en given periode. Betalingsbalancen er i Danmark blevet opgjort siden 1934, og statistikken blev i 1949 for første gang tilpasset den internationale form, som anvendes af Den Internationale Valutafond (IMF). Gennem tiden er der foretaget større eller mindre revisioner af opgørelsesmetoderne.

Anbefalinger og faste regler

Den nuværende statistik bygger på IMF's 5. betalingsbalancemanual fra 1993, men det er EU-forordningen fra 2005 om betalingsbalancestatistik, der for den danske betalingsbalancestatistik er afgørende ved konkrete afgrænsninger og definitioner samt for detaljeringsgraden af de forskellige offentliggørelser.

Tabel 3.1 Danmarks betalingsbalance. 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
	mio. kr.				
Løbende indtægter i alt	926 537	1 035 075	1 091 583	1 165 557	951 800
Eksport af varer (fob)	495 190	538 977	547 867	582 952	491 090
Tjenester	260 484	310 202	334 182	369 385	295 909
Aflønning af ansatte	5 187	5 839	4 477	4 592	4 782
Formueindkomst	144 312	158 836	183 703	184 980	135 297
Løbende overførsler	21 364	21 221	21 354	23 648	24 722
Løbende udgifter i alt	859 400	986 483	1 068 536	1 119 371	892 772
Import af varer (fob)	451 277	520 783	545 724	578 704	448 371
Tjenester	222 169	268 238	293 836	317 829	272 261
Aflønning af ansatte	8 930	10 463	16 344	20 303	18 259
Formueindkomst	130 640	137 407	162 096	151 057	100 779
Løbende overførsler	46 384	49 592	50 536	51 478	53 102
Overskud på løbende poster	67 138	48 593	23 048	46 186	59 027
+ Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto	2 872	46	257	383	-260
Fordringserhvervelse, netto	70 009	48 639	23 306	46 569	58 767
+ Finansielle transaktioner fra udlandet, netto	-80 953	-85 376	-23 458	-2 215	113 303
Forøgelse af Nationalbankens valutareserve	-10 944	-36 737	-152	44 354	172 070

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Betalingsbalancen opgøres efter det dobbelte bogholderis princip, hvilket indebærer, at enhver transaktion i princippet anføres både på regnskabets indtægtsside (kreditsiden) og på udgiftssiden (debetsiden).

Tabel 3.2 **Betalingsbalancen**

Indtægter/eksport (kredit)	Udgifter/import (debit)
A. Løbende konto (løbende poster):	
1. Eksport af varer	1. Import af varer
2. Eksport af tjenester	2. Import af tjenester
- Transport	- Transport
- Rejser	- Rejser
- Øvrig tjenestehandel	- Øvrig tjenestehandel
3. Afłønning af ansatte	3. Afłønning af ansatte
4. Formueindkomst	4. Formueindkomst
5. Løbende overførsler fra udlandet	5. Løbende overførsler til udlandet
Løbende indtægter i alt (1-5)	Løbende udgifter i alt (1-5)
B. Kapitalkonto (kapitaloverførsler):	
6. Kapitaloverførsler fra udlandet mv.	6. Kapitaloverførsler til udlandet mv.
Kapitalindtægter i alt (6)	Kapitaludgifter i alt (6)
C. Finansiell konto (finansposter):	
7. Direkte investeringer i Danmark	7. Direkte investeringer i udlandet
8. Portefølgeinvesteringer i Danmark	8. Portefølgeinvesteringer i udlandet
9. Afledte instrumenter i Danmark	9. Afledte instrumenter i udlandet
10. Andre investeringer i Danmark	10. Andre investeringer i udlandet
11. Nedgang i valutareserve	11. Stigning i valutareserve
Finansielle poster i alt, kredit (7-11)	Finansielle poster i alt, debit (7-11)
Indtægter i alt (1-11)	Udgifter i alt (1-11)
D. Fejl og udeladelser, netto (= -A-B-C)	
= Statistik der bliver udarbejdet af Danmarks Nationalbank.	

Posterierne på betalingsbalancen grupperes i tre hovedkonti plus en særlig post, der benævnes fejl og udeladelser:

Kontosystemet

A. Løbende konto

omfatter transaktioner, som er afsluttet i opgørelsesperioden, og som direkte påvirker den disponible indkomst og dermed forbruget af varer og tjenester.

B. Kapitalkonto

omfatter nogle særlige transaktioner af éngangskaraktér.

C. Finansiell konto

vedrører transaktioner, som ændrer de finansielle aktiver og passiver over for udlandet. På den finansielle konto vil debetposterier være udtryk for en stigning i aktiverne, mens kreditposterier omvendt bevirker en stigning i passiverne.

D. Fejl og udeladelser

beregnes residualt.

Det dobbelte bogholderis princip

Det følger af det dobbelte bogholderis princip, at summen af alle beløb posteret under indtægter er lig summen af alle udgiftsbeløb, eller med andre ord, at saldoen på den samlede betalingsbalance altid er nul.

Løbende konto Den løbende konto udtrykker, om der til forbrug og investering er anvendt mere eller mindre end de indkomster, som netto er til rådighed for residenterne i Danmark. Et underskud på betalingsbalancens løbende poster er således udtryk for, at udlandet (ikke-residenterne) har stillet en del af deres økonomiske ressourcer til rådighed for Danmark. Dette forekommer sjældent uden en modydelse, idet udlandet normalt vil afkræve Danmark et afkast af de overførte ressourcer, fx i form af rentebetalinger på ydede lån. Den løbende konto er den delbalance, der som regel påkalder sig størst opmærksomhed – og i daglig tale er udtrykket over- eller underskud på betalingsbalancen synonymt med over- eller underskud på betalingsbalancens *løbende poster*.

Det fremføres ofte som ønskværdigt, at der ikke er underskud på de løbende poster. Det skal dog understreges, at dette er en politisk vurdering, der ikke behøver at være økonomisk velbegrundet. Det kan være økonomisk fornuftigt at have et periodevist underskud, hvis låntagningen i udlandet fx anvendes til opbygning af et kapitalapparat, der giver et højere afkast i fremtiden end det afkast, som skal betales for lånene.

Kapitalkontoen På kapitalkontoen føres forskellige indtægter og udgifter af éngangskaraktér. En hovedgruppe er afhændelse og erhvervelse af rettigheder som licenser og patenter mv. En anden hovedgruppe er kapitaloverførsler som fx tilskud til anlæg af en vej i et udviklingsland.

Finansiell konto Den finansielle konto, eller finansposterne, dækker navnlig økonomiske transaktioner i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til et andet lands finansielle aktiver. I betalingsbalancen bliver den finansielle konto underopdelt i direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, afledte instrumenter, andre investeringer, lån og indskud samt ændringer i valutareserven. Sidstnævnte, som også kaldes international likviditet eller reservestillingen over for udlandet, svarer til Nationalbankens nettostilling over for udlandet.

Fejl og udeladelser Fejl og udeladelser opstår som følge af fejlagtige, mangelfulde eller dobbelte indberetninger i de statistiske indberetningssystemer. Posten har karakter af en statistisk residualstørrelse, der får de bogholderimæssige sammenhænge til at stemme.

3.1 Danskere og udlændinge

Ejerskab og transaktion I betalingsbalancestatistikken medtages værdien af en vare eller tjeneste principielt på det tidspunkt, hvor ejendomsretten til varen skifter hænder eller tjenesteydelsen foretages, idet selve betalingstidspunktet i denne forbindelse ikke har nogen betydning. For en række transaktioner er der imidlertid ofte et tidsmæssigt sammenfald mellem handlens gennemførelse og selve betalingen.

Alle økonomiske transaktioner er omfattet Betalingsbalancen har til formål at registrere *alle* økonomiske transaktioner mellem Danmark og udlandet. Derfor er det af afgørende betydning for statistikkenes kvalitet at kunne afgrænse og operationalisere,

hvad der hører til Danmark, og hvad der betragtes som udland. I den forbindelse taler man om *residenter* (danskere) og *ikke-residenter* (udlændinge). I betalingsbalancesammenhæng spiller statsborgerskab ingen rolle, idet det er opholdet (bosætningen) i landet og den økonomiske interessevaretagelse, der er afgørende kriterier i statistikken. Det er vigtigt i betalingsbalancesammenhæng at nævne, at både Færøerne og Grønland betragtes som udland.

Residente personer og virksomheder

En resident *person* er en person, som er permanent bosiddende i Danmark, eller en person, som har været eller agter at være bosiddende i Danmark i mere end ét år. Undtaget herfor er dog studerende og personer i sygdomsbehandling, der forbliver residenter i deres hjemland, selv om de skulle opholde sig mere end ét år i Danmark i forbindelse med deres studier eller behandling.

En resident *virksomhed* er en virksomhed, som har et økonomisk interessepunkt (udøver eller forventes at udøve økonomiske aktiviteter) i Danmark gennem længere tid (mere end ét år). Det betyder, at filialer eller datterselskaber i Danmark af udenlandske virksomheder regnes som residente (danske) virksomheder.

Alle andre personer eller virksomheder betragtes som ikke-residente (udenlandske).

I betalingsbalancesammenhæng indgår alle økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, uanset om beløbet lyder eller betales i dansk eller fremmed valuta. Det er alene det forhold, at der sker økonomiske transaktioner mellem residenter og ikke-residenter, der er afgørende.

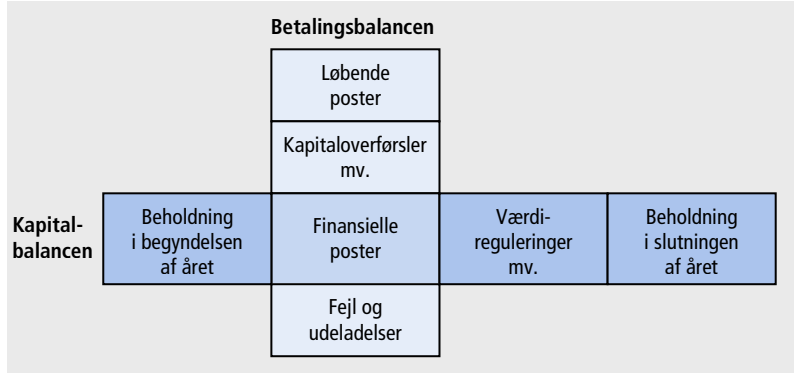
3.2 Betalingsbalancen og nettogælden til udlandet

Sammenhængende system

Betalingsbalancen er en opgørelse af de strømme, der afspejler de økonomiske ændringer, der sker i løbet af året (eller en anden periode). *Kapitalbalancen* er en beholdningsopgørelse, der som et øjebliksbillede viser Danmarks samlede aktiver og passiver over for udlandet, fx ved udgangen af året. Kapitalbalancen benævnes af historiske årsager ofte udlandsgælden, der da som nettostørrelse er bestemt som Danmarks samlede passiver over for udlandet fratrukket de samlede aktiver over for udlandet.

Den principielle sammenhæng mellem de to opgørelser er vist i figur 3.1.

Figur 3.1 Principskitse over betalings- og kapitalbalancen

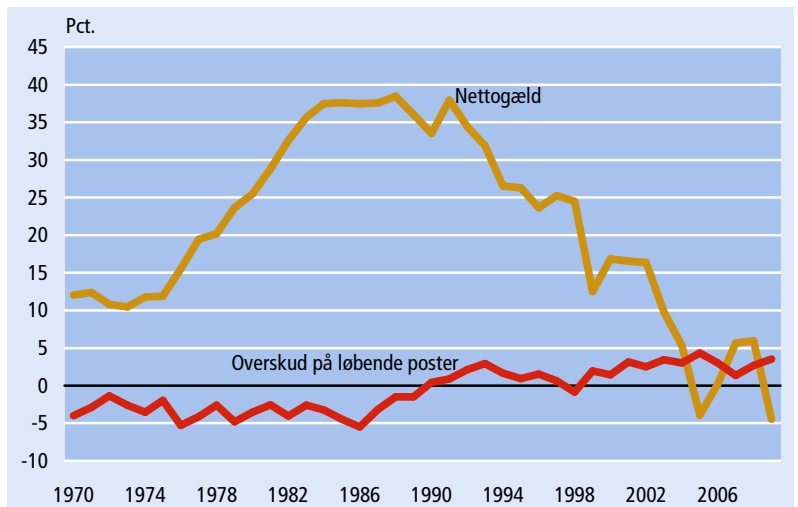
Horisontal og vertikal sammenhæng

Et overskud på betalingsbalancens løbende poster viser sig alt andet lige som en tilvækst i de finansielle poster, fx i form af en forøgelse af udenlandske værdipapirer. Dette betyder, at Danmarks fordringer på udlandet stiger. Stigningen kan dog normalt ikke direkte aflæses af kapitalbalancen, da værdipapirer hen over perioden er genstand for kursændringer, og dertil kommer ændringer i valutakurserne. Men alt andet lige betyder et overskud på betalingsbalancens løbende poster, at Danmarks udlandsgæld vil falde, mens udlandsgælden omvendt vil stige, når Danmark har underskud på betalingsbalancen.

Reduceret kontoform

Sammenhængen mellem beholdnings- og strømstørrelserne er således:

Beholdning ved årets begyndelse
 + finansielle poster
 + værdireguleringer mv.
 = Beholdning ved årets afslutning.

Figur 3.2 **Betalingsbalance og udlandsgæld i forhold til BNP. 1970-2009**

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01, www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

*Nettogæld og
betalingsbalance*

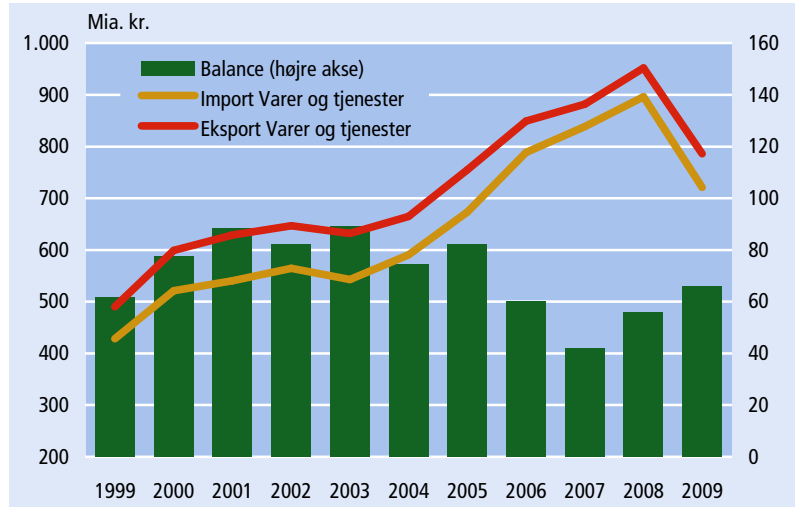
I figur 3.2 kan man se udviklingen i Danmarks udlandsgæld i sammenhæng med under- eller overskuddet på betalingsbalancens løbende poster siden 1970. Figuren bekræfter hovedreglen om, at underskud på de løbende poster på længere sigt fører til en forøgelse af nettogælden, mens et overskud bidrager til at reducere gælden. Med det vedvarende løbende underskud på betalingsbalancen i 1970'erne og 1980'erne steg Danmarks nettogæld til at udgøre næsten 40 pct. af BNP. Da der i 1990'erne kom overskud på betalingsbalancens løbende poster, faldt nettogælden, således at Danmark stort set blev gældfri i 2005. Den helt præcise sammenhæng mellem betalingsbalance- og gældsudviklingen er, især på kort sigt, som nævnt påvirket af de forskellige værdireguleringer, der løbende foretages af aktiverne og passiverne.

4. Den samlede udenrigshandel

Fald i udenrigshandlen med varer og tjenester i 2009

I 2009 beløb Danmarks samlede eksport af varer og tjenester sig til 787,0 mia. kr., mens importen af varer og tjenester var på 720,6 mia. kr. I forhold til 2008 var der et fald på 17,4 pct. i eksporten og 19,6 pct. i importen. Udenrigshandlen faldt altså i 2009 sammenlignet med 2008, hvor eksporten og importen voksede med 8,0 pct. og 6,8 pct. i forhold til 2007. Udviklingen i den samlede udenrigshandel kan ses i figur 4.1.

Figur 4.1 Den samlede udenrigshandel med varer og tjenester. 1999-2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og www.statistikbanken.dk/BOP6

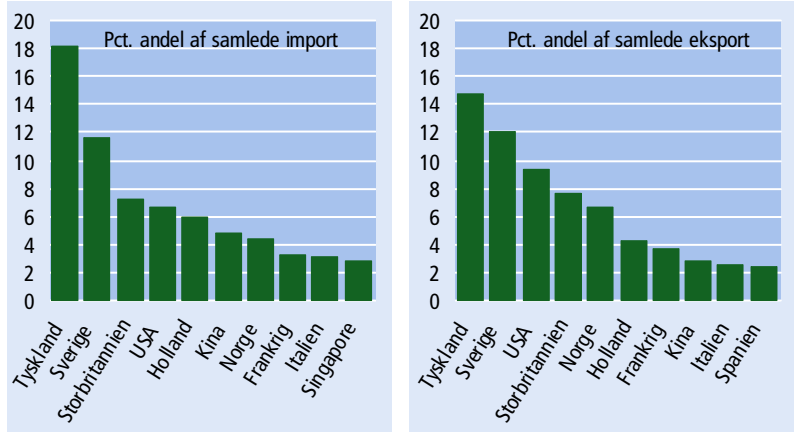
Overskud på varer og tjenester siden 1987

Danmark har siden 1987 haft overskud over for udlandet på handlen med varer og tjenester. I 2009 endte overskuddet på 66,4 mia. kr., hvilket er en stigning på 18,9 pct. i forhold til året før.

Tjenestehandlen udgør en stigende andel

I det seneste tiår har tjenestehandlen fået en stigende betydning. I 2009 udgjorde tjenestehandlen således 37,6 pct. af den samlede udenrigshandel, mens tjenesternes andel i 1999 var på 29,1 pct.

Figur 4.2 Udenrigshandel med varer og tjenester, top 10 partnerlande. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Handlen koncentreret på store samhandelspartnere

Som det kan ses i figur 4.2, så er udenrigshandlen med varer og tjenester koncentreret på store samhandelspartnere. Således udgør handlen med de ti største lande i eksporten og importen omkring to tredjedel af den samlede udenrigshandel. Bortset fra Norge, Kina, Singapore og USA er der tale om EU-lande, og disse alene udgjorde tilsammen 49,4 pct. af eksporten og 47,4 pct. af importen i den samlede udenrigshandel i 2009.

Tabel 4.1 Udenrigshandel med varer og tjenester, største partnerlande. 2009

Land	Import			Land	Eksport		
	2009	Ændring	Andel		2009	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	720,6	-19,6	100,0	I alt	787,0	-17,4	100,0
Tyskland	131,1	-16,8	18,2	Tyskland	115,9	-14,1	14,7
Sverige	84,5	-20,6	11,7	Sverige	95,6	-21,2	12,1
Storbritannien	51,6	-20,6	7,2	USA	72,9	-8,8	9,3
USA	48,5	-22,5	6,7	Storbritannien	60,4	-18,2	7,7
Holland	42,4	-20,0	5,9	Norge	51,8	-9,5	6,6
Kina	34,5	-9,1	4,8	Holland	33,4	-13,2	4,2
Norge	32,0	-19,5	4,4	Frankrig	29,1	-19,5	3,7
Frankrig	23,9	-18,0	3,3	Kina	21,9	-15,1	2,8
Italien	22,3	-25,2	3,1	Italien	20,4	-20,0	2,6
Singapore	20,4	19,1	2,8	Spanien	18,7	-19,5	2,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

4.1 Udenrigshandel med varer

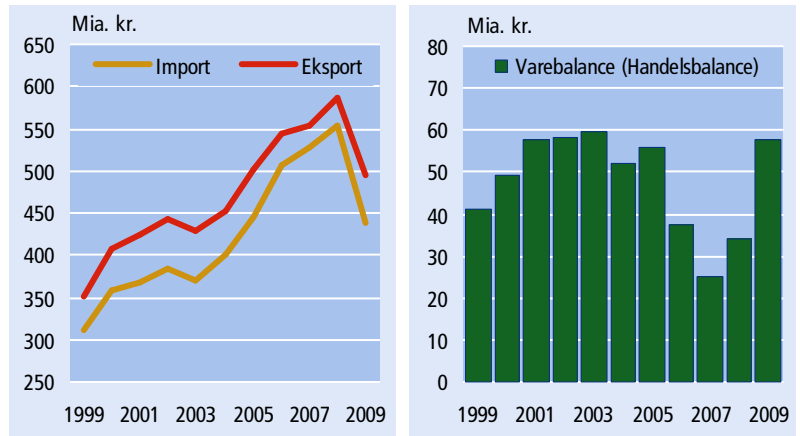
Handlen med udlandet faldt i 2009

Danmarks udenrigshandel med varer oplevede et stort fald i 2009. Eksporten faldt med 15,7 pct., mens importen faldt med 20,8 pct. Til sammenligning var der i 2008 en vækst på 6,1 pct. i eksporten og 4,6 pct. i importen.

Stort overskud på udenrigshandlen med varer

I 2009 havde Danmark et overskud på varehandlen på 57,6 mia. kr., hvilket næsten er en fordobling af overskuddet i 2008 på 34,3 mia. kr. Dette store overskud blev skabt af, at eksporten var på 495,6 mia. kr., mens importen beløb sig til 438,0 mia. kr.

Figur 4.3 Udenrigshandel med varer. 1999-2009

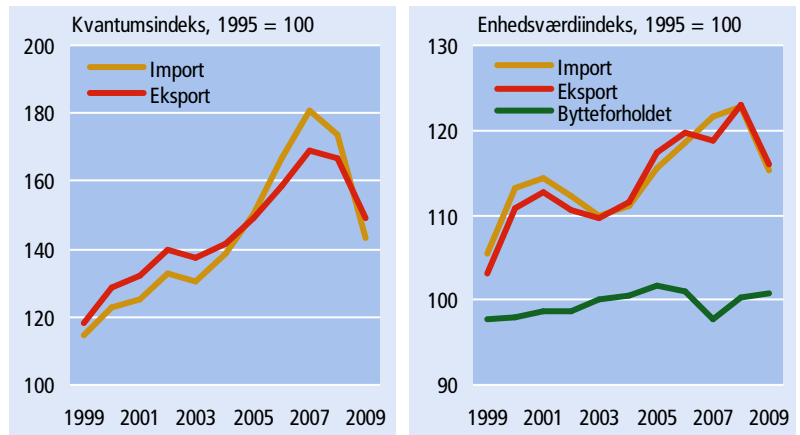

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

Importmængden faldt, mens eksportmængden steg

Udviklingen i udenrigshandlen med varer kan opdeles i ændringer i mængder og priser, jf. afsnit 2.2. Kvantumindekset, som belyser mængdeudviklingen, viser at både import og eksport faldt væsentligt i 2009 – importmængden blev reduceret med 17,3 pct., mens mængden i eksporten faldt med 10,6 pct.

Figur 4.4 Kvantumindeks, enhedsværdiindeks og bytteforhold for varer. 1999-2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og www.statistikbanken.dk/BYT22

Både import- og eksportpriserne faldt i 2009

Udviklingen i priserne – udtrykt ved enhedsværdiindekset – var i 2009 faldende for både importens og eksportens vedkommende. Importpriserne faldt med 6,1 pct., mens eksportpriserne faldt med 5,6 pct.

Uændret bytteforhold i 2009

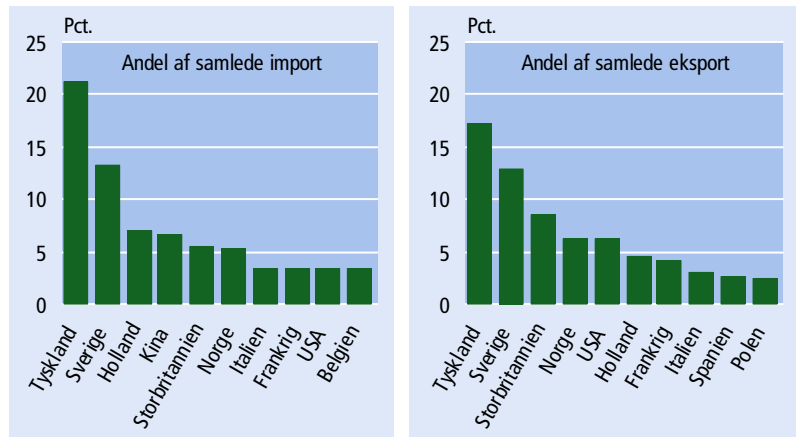
Da import- og eksportpriserne i 2009 stort set bevægede sig parallelt forblev bytteforholdet også stort set det samme. Hermed afveg udviklingen i forhold til årene 2006 og 2007, hvor der blev konstateret et fald i bytteforholdet som følge af, at importpriserne i denne periode steg væsentligt hurtigere end eksportpriserne.

4.1.1 Samhandelspartnere

Varehandlen er koncentreret på få lande

Danmark handler som nævnt med mere end 200 forskellige samhandelspartnere, men hovedparten af varehandlen er koncentreret på nogle få dominerende lande. De ti største eksportmarkeder aftog 68,1 pct. af den samlede danske vareeksport i 2009, mens ti lande repræsenterede 72,7 pct. af vareimporten.

Figur 4.5 Udenrigshandel med varer, top 10 partnerlande. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Udlandshandlen med varer domineres af tre lande

Der er en overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på 38,6 pct. og 39,9 pct. af importen en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. I vareeksporten er det kun USA og Norge blandt ikke-EU-landene, som er med i top 10 af eksportmarkeder, og foruden de to lande er Kina det eneste land uden for EU, som er blandt de ti største importlande.

Stabil rangorden mellem landene

Rangordningen mellem de ti største eksport- og importlande er præget af relativt få ændringer fra år til år. Ændringerne sker oftest som følge af, at for flere lande er værdiforskellen mellem landenes handel med Danmark relativt lille, og ændringen i rangordningen kan derfor være kortvarig. Seneste udvikling har været, at Polen er kommet ind i top 10 over eksportlandene i 2009 på bekostning af Finland.

Tabel 4.2 Udenrigshandel med varer, største partnerlande. 2009

Land	Import			Land	Eksport		
	2009	Ændring	Andel		2009	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	438,0	-20,8	100,0	I alt	495,6	-15,7	100,0
Tyskland	92,7	-20,4	21,2	Tyskland	85,6	-15,9	17,3
Sverige	57,8	-25,0	13,2	Sverige	63,7	-25,1	12,8
Holland	30,8	-18,0	7,0	Storbritannien	42,0	-14,1	8,5
Kina	28,8	-12,7	6,6	Norge	31,4	-12,4	6,3
Storbritannien	24,3	-13,4	5,5	USA	31,0	-6,0	6,3
Norge	23,2	-12,3	5,3	Holland	22,9	-14,6	4,6
Italien	15,3	-29,5	3,5	Frankrig	20,6	-19,6	4,2
Frankrig	15,2	-26,0	3,5	Italien	15,0	-17,3	3,0
USA	15,2	-15,3	3,5	Spanien	12,8	-17,1	2,6
Belgien	15,1	-20,7	3,5	Polen	12,2	-13,0	2,5

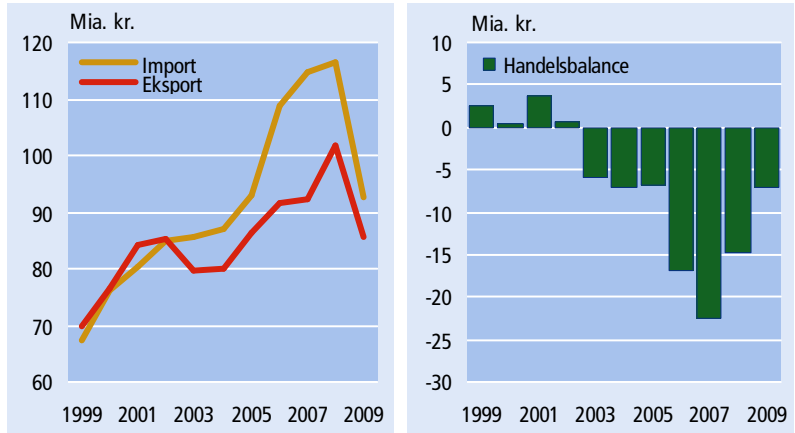
Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

*Kina
fjerde største
importland*

Blandt de mere vedvarende ændringer skal særligt fremhæves Kinas plads blandt importlandene. Siden Kina i 2000 for første gang var blandt de ti største importlande, er landet nu Danmarks fjerdestørste importland.

Figur 4.6 Varehandlen med Tyskland. 1999-2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

*Tyskland
stadig den største
samhandelspartner*

Tyskland er fortsat Danmarks ubetinget største samhandelspartner, men handlen har haft en procentvis mindre vækst end den samlede udenrigshandel i de seneste ti år. Særlig har væksten i eksporten til Tyskland været mindre end stigningen i den samlede eksport, og den tyske andel af den samlede danske eksport er derfor faldet fra 19,9 pct. i 1999 til 17,3 pct. i 2009. Derimod er Tysklands andel af importen i samme periode blot faldet fra 21,7 pct. til 21,2 pct., og dermed har danskernes køb af varer fra Tyskland holdt trit med fremgangen i danskernes samlede varekøb i udlandet i det seneste tiår.

Solidt underskud på samhandlen med Tyskland

Udviklingen har ført til, at Danmark siden 2003 har haft et underskud på varehandlen med Tyskland. Underskuddet steg fra 5,9 mia. kr. i 2003 til 22,5 mia. kr. i 2007 – hvorefter underskuddet i de to seneste år er reduceret. Underskuddet var på 7,1 mia. kr. i 2009.

Varehandlen pr. indbygger giver et andet billede af de største markeder

Det er dog åbenlyst, at landene er forskellige, og ses den danske varehandel med disse lande i forhold til de pågældende landes befolkningsantal, fås et andet billede af, hvilke lande Danmark har betydende samhandelsrelationer med. I både eksporten og importen er det de nordiske lande og andre nærmarkeder, som dominerer listerne.

Rollerne byttes om, når man ser på landenes størrelse

Når man fordeler import og eksport i forhold til indbyggertallet i de lande, som vi handler med, kan man tydeligt se, at de nordiske lande spiller en betydelig rolle i samhandlen. Sverige og Norge er set i forhold til deres befolkningstal betydelige samhandelspartnere med Danmark. Hver svensker importerer i gennemsnit for næsten 7.000 kr. pr. år (dansk eksport), mens hver svensker i gennemsnit eksporterer for lidt over 6.000 kr. pr. år til Danmark (dansk import). Omvendt kan man se, at Tyskland, der er Danmarks mest betydningsfulde samhandelspartner, falder lidt ned af rangstigen, når samhandlen sættes i forhold til det tyske befolkningstal.

Tabel 4.3

Største partnerlande målt efter dansk varehandel pr. indbygger. 2009

Land	Import		Land	Eksport	
	Total	Pr. indb.		Total	Pr. indb.
	mia. kr.	kr.		mia. kr.	kr.
Sverige	57,2	6 231	Sverige	63,7	6 933
Norge	20,8	4 389	Norge	31,3	6 605
Luxembourg	1,3	2 758	Island	1,6	5 138
Holland	30,5	1 857	Finland	11,8	2 235
Finland	7,5	1 424	Holland	22,9	1 393
Belgien	15,1	1 418	Irland	5,8	1 327
Tyskland	91,6	1 114	Malta	0,5	1 226
Irland	4,8	1 085	Tyskland	85,6	1 041
Estland	1,3	962	Estland	1,4	1 033
Letland	1,8	810	Belgien	8,0	752
Grønland	2,1	37 061	Grønland	2,8	49 187
Færøerne	0,8	16 388	Færøerne	1,9	39 162

Anm.: Udenrigshandlen er opgjort ekskl. skibe og fly mv. Kun lande, hvor eksport eller import er større end 500 mio. kr. er medtaget. Befolkningstallene er for 2009 eller senest foregående år, hvor tal er tilgængelige, og tallene er hentet fra Statistisk Årbog 2010.

Grønland og Færøerne

I kraft af deres relativt lille befolkning og særlige tilknytning til Danmark har Grønland og Færøerne dog den ubetinget største varehandel med Danmark pr. indbygger.

Geografisk fordeling af udenrigshandlen med varer

Hovedparten af handlen med udlandet sker med samhandelspartnere geografisk tæt placeret på Danmark. Efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004 og to nye i 2007 tegner EU-landene sig således for op mod 70 pct. af Danmarks udenrigshandel med varer. Den resterende del af

handlen foregår hovedsagelig med det øvrige Europa, Asien og Nordamerika. Udenrigshandlen med Afrika, Australien og Oceanien, Syd- og Mellemamerika og Mellemøsten er derimod af et meget beskedent omfang.

Tabel 4.4 Udenrigshandel med varer, geografisk fordeling. 2009

Landegruppe	Import			Eksport		
	2009	Ændring	Andel	2009	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.		mia. kr.	pct.	
I alt	438,0	-20,8	100,0	495,6	-15,7	100,0
EU-landene	307,0	-22,6	70,1	329,2	-18,1	66,4
Ikke-EU-lande	131,0	-16,4	29,9	166,4	-10,3	33,6
Øvrige Europa	40,4	-24,1	9,2	54,3	-17,5	11,0
Afrika	1,8	-37,2	0,4	5,9	-18,8	1,2
Nordamerika	19,9	-15,1	4,5	38,7	-7,7	7,8
Syd- og Mellemamerika	8,7	-12,7	2,0	9,4	4,3	1,9
Nær- og Mellemøsten	1,1	-63,7	0,3	8,8	-9,3	1,8
Øvrige Asien	57,9	-1,0	13,2	42,8	-5,1	8,6
Australien og Oceanien	1,3	-77,9	0,3	5,9	-3,2	1,2

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Anm.: Ændring er i forhold til 2008. Summen af tallene for landegrupperne uden for EU afviger fra totalen pga. ikke-landefordelte vareposter.

4.1.2 Udenrigshandlen med varer fordelt på brancher

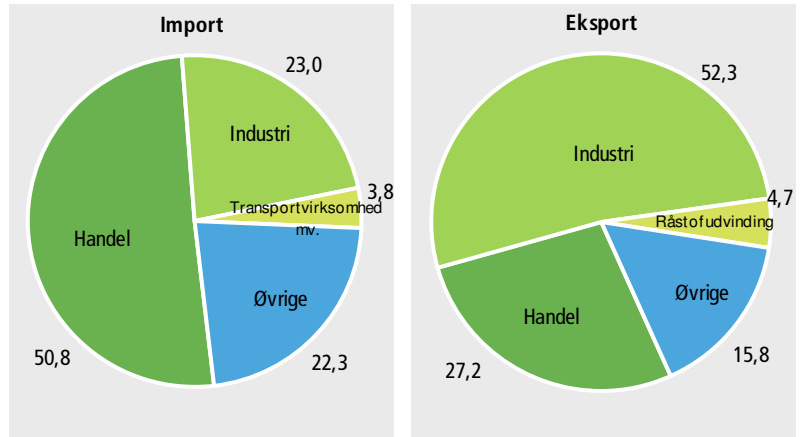
Handelsvirksomheder står for størstedelen af vareimporten

Opdeler man udenrigshandlen med varer på brancher, fremgår det, at store dele af udenrigshandlen foretages af egentlige handelsvirksomheder. Tendensen er særlig tydelig i importen, hvor handelsvirksomheder står for mere end halvdelen, mens de står for en fjerdedel af den samlede eksport.

Industri repræsenterer størstedelen af eksporten

Industri repræsenterer mere end halvdelen af eksporten, men kun en fjerdedel af den samlede vareimport. Eksporten foretages altså i høj grad af virksomheder, der selv producerer varerne, mens importen i stort omfang foretages med henblik på videresalg.

Figur 4.7 Udenrigshandel med varer fordelt på brancher (procentvis fordeling). 2009

Kilde: Særkørsel

4.1.3 Udenrigshandlen med varer fordelt på varegrupper

Hovedtræk ved handlen med udlandet

Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.

Tabel 4.5 Eksport af varer fordelt på varegrupper. 2009

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2009	2009	1999	2009
	mia. kr.		pct.	
I alt	495,6	-15,7	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	85,4	-6,4	19,3	17,2
Drikkevarer og tobak	5,8	-3,5	0,9	1,2
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	17,9	-18,1	3,7	3,6
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	44,5	-35,9	5,0	9,0
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2,6	-19,8	0,5	0,5
Kemikalier og kemiske produkter	76,3	-0,8	12,1	15,4
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata	51,2	-21,2	11,1	10,3
Maskiner og transportmidler	126,8	-19,0	28,4	25,6
Bearbejdede varer i.a.n.	77,7	-11,0	17,3	15,7
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	7,4	-26,6	1,7	1,5

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R3Y og www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede eksport.

Udviklingen i varegruppefordelingen 1999-2009

Fra 1999 til 2009 steg eksporten af brændselsstoffer mv. fra en andel på 5,0 pct. til 9,0 pct. af den samlede eksport, mens eksport af kemiske produkter mv. steg fra 12,1 pct. til en andel på 15,4 pct. En væsentlig del af sidstnævnte varegruppe udgøres af medicinske og farmaceutiske produkter. Maskiner og transportmidlers andel af eksporten faldt fra 28,4 pct. i 1999 til 25,6 pct. til 2009. Ændringerne i de andre varegruppers andele i eksporten har været små i den seneste tiårsperiode.

Relativ stabil import-sammensætning

Importsammensætningen ser – bortset fra brændselsstoffer – ud til at gennemløbe en relativ stabil udvikling i de seneste ti år. Der er nemlig ikke de store udsving i importens relative andele. Eneste markante undtagelse er som sagt udviklingen i importen af brændselsstoffer mv., hvis relativ andel af den samlede import voksede fra 3,8 pct. i 1999 til 7,1 pct. i 2009.

Tabel 4.6

Import af varer fordelt på varegrupper. 2009

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2009	2009	1999	2009
	mia.kr		pct.	
I alt	438,0	-20,8	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	47,3	-13,0	9,7	10,8
Drikkevarer og tobak	6,0	-10,2	1,5	1,4
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	11,9	-23,3	3,5	2,7
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	31,3	-32,8	3,8	7,1
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2,9	-24,0	0,5	0,7
Kemikalier og kemiske produkter	50,5	-16,0	10,6	11,5
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata	62,1	-32,9	16,7	14,2
Maskiner og transportmidler	149,2	-19,9	36,7	34,1
Bearbejdede varer i.a.n.	71,2	-13,7	15,2	16,3
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	5,7	14,0	1,8	1,3

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R3Y og www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede import.

Underopdeling af udenrigshandlen

Både import og eksport kan opdeles i mere detaljerede varegrupper, som kan have interesse i belysning af Danmarks samlede udenrigshandel. Hvis man opstiller varehandlen i en rangorden, kan væsentlige mønstre fremdrages.

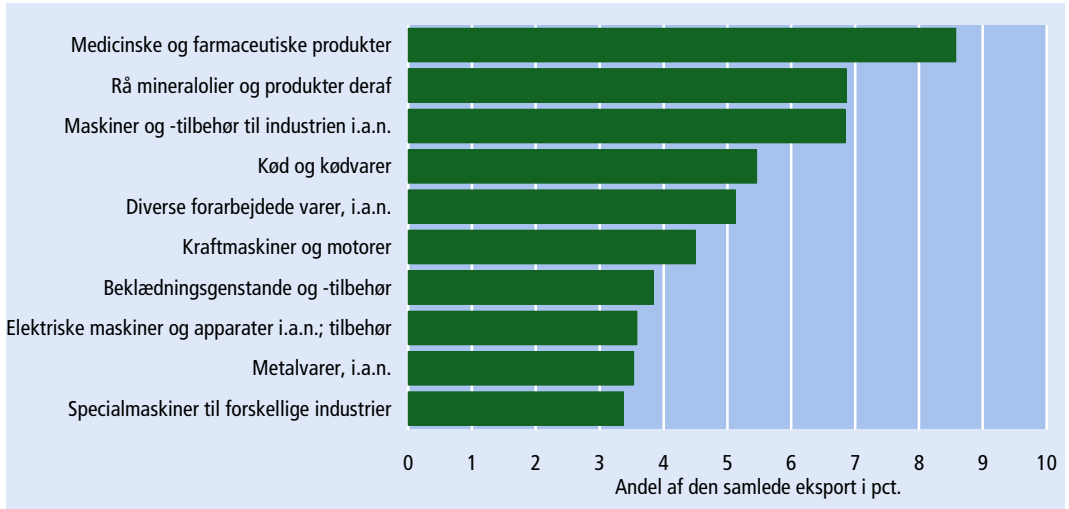
Top tre på det danske eksportmarked

Medicinske og farmaceutiske produkter er den varegruppe der fylder mest i den danske vareeksport. Med en omsætning på 42,0 mia. kr. i 2009 udgjorde denne varegruppe 8,6 pct. af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er råolie mv. med en eksport på 34,0 mia. kr., hvilket også afspejler det forhold, at Danmark er gået fra at være nettoimportør til at blive nettoeksportør af energi. Tredjestørste varegruppe på det danske eksportmarked er en samlegruppe af forskellige maskiner til industrien.

Store varegrupper i import

Køretøjer og andre transportmidler ligger i toppen blandt de største varegrupper i importen. Men også i eksporten er olieprodukter en stor varegruppe ligesom maskiner og andet udstyr til industrien og forskellige forbrugsvarer også hører til blandt de store varegrupper i importen.

Figur 4.8 Eksport af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Råolie vigtig for dansk eksport

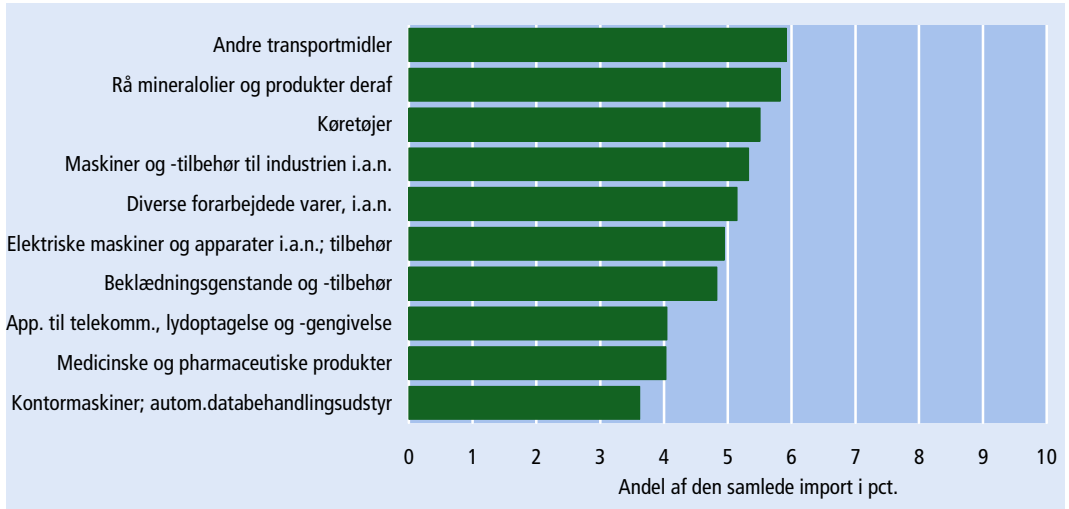
Råolie er en af de mest betydende varer i den danske udenrigshandel. Siden 1997 har Danmark været nettoeksportør af råolie (SITC-varekode 333), og i 2009 udgjorde råolieeksporten 4,2 pct. af den samlede vareeksport. Råolieimportens andel af vareimporten var 2,0 pct. Andelen i eksporten er faldet siden 2005, hvor den udgjorde 6,4 pct. af eksporten

Fald i råolieeksporten ...

Eksporten af råolie var i 2009 på 20,7 mia. kr., hvilket er et fald på 33,1 pct. i forhold til året før. Olieimporten steg derimod med 4,2 pct. til 8,7 mia. kr. samme år. Overskuddet på udenrigshandlen med råolie endte derfor på 12,0 mia. kr. – i 2008 var overskuddet på råoliehandlen 22,6 mia. kr.

... skyldes stort fald i priserne

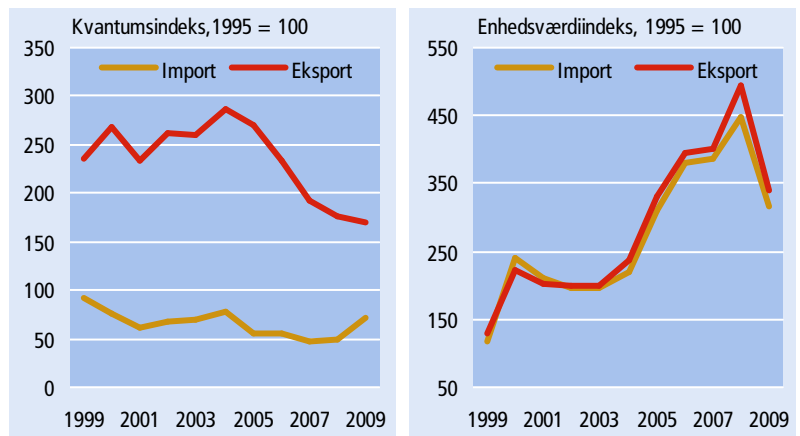
Faldet i råolieeksporten i 2009 dækker over et lille fald i mængderne, mens priserne (enhedsværdien) faldt med næsten en tredjedel. I importen steg mængden af importeret råolie med 48 pct. i 2009, men et prisfald lig det i eksporten gjorde, at værdien af olieimporten som tidligere nævnt kun steg med 4,2 pct.

Figur 4.9 Import af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Sverige er hovedaftager af dansk råolie

I 2009 aftog Sverige 44 pct. af den danske råolieeksport, efterfulgt af Storbritannien med 27 pct. og Canada med 10 pct. Holland, Tyskland, USA og Finland aftog hovedparten af den resterende råolieeksport. Import af råolie til Danmark sker næsten udelukkende fra Norge, og sker primært med henblik på raffinering. 82 pct. af importen kom fra Norge i 2009.

Figur 4.10 Kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandel med råolie. 1999-2009

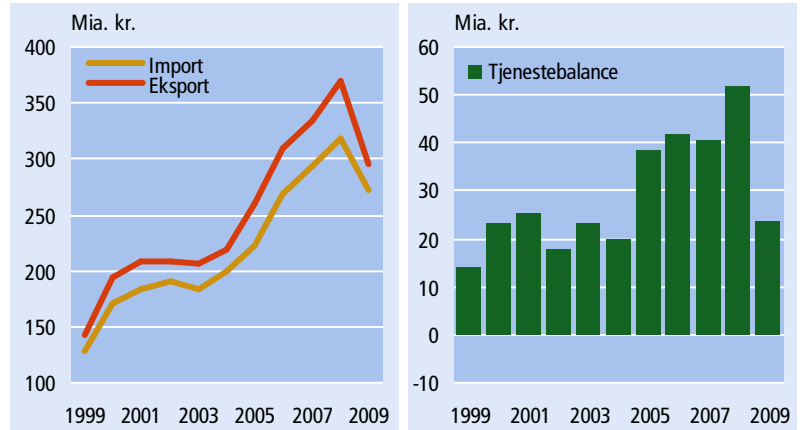
Kilde: Særkørsel

4.2 Udenrigshandel med tjenester

Mindre tjenestehandel og lavere overskud i 2009

I 2009 eksporterede Danmark tjenester for 295,9 mia. kr., mens importen af tjenester udgjorde 272,3 mia. kr. Det svarer til et fald i eksporten på 19,9 pct. og et fald i importen på 14,3 pct. i forhold til 2008. Både eksport og import af tjenester har været stigende indtil 2008, hvor også overskuddet toppede med 51,6 mia. kr., men i 2009 faldt overskuddet med 28,0 mia. kr. til 23,6 mio. kr.

Figur 4.11 Udenrigshandel med tjenester. 1999-2009

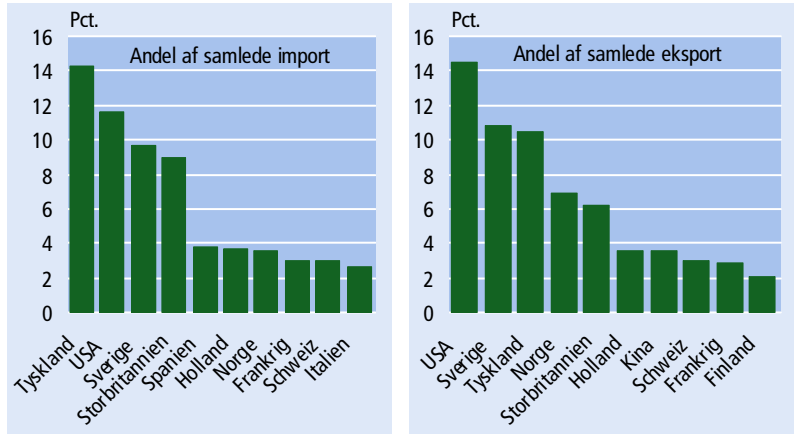
Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og www.statistikbanken.dk/BOP6

4.2.1 Samhandelspartnere

Tjenestehandlens sammensætning

I lighed med varehandlen har Danmark stor udveksling af tjenester med udlandet. Figur 4.12 viser, at Danmarks vigtigste handelspartner i 2009 var USA på eksportsiden, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager mange tjenester inden for søtransport. Det forhold, at megen søtransport er knyttet til USA, er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fysiske søtransport foregår fra og til USA. Det afgørende i opgørelsen af tjenestehandlen er, at de danske rederier sejler for amerikanske kunder. På importsiden var Tyskland i 2009 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenesteydelser fra Tyskland.

Figur 4.12 Udenrigshandel med tjenester, top 10 partnerlande. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

For den samlede tjenestehandel er Sverige og Tyskland efter USA vores største samhandelspartnere. For disse to lande spiller søtransporten også en meget væsentlig rolle, men samhandlen med disse lande dækker en bred vifte af tjenesteydelser, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester. Generelt kan man konstatere, at når man ser bort fra søtransporten, spiller det geografiske nærmarked en væsentlig rolle for dansk tjenestehandel.

Tabel 4.7 Udenrigshandel med tjenester, største partnerlande. 2009

Land	Import			Land	Eksport		
	2009	Ændring	Andel		2009	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	272,3	-14,3	100,0	I alt	295,9	-19,9	100,0
Tyskland	38,8	-8,2	14,3	USA	42,8	-9,8	14,5
USA	31,5	-17,4	11,6	Sverige	32,0	-12,8	10,8
Sverige	26,4	-10,5	9,7	Tyskland	31,1	-8,1	10,5
Storbritannien	24,6	-17,7	9,0	Norge	20,5	-5,2	6,9
Spanien	10,4	-2,9	3,8	Storbritannien	18,5	-26,0	6,3
Holland	10,0	-13,3	3,7	Holland	10,5	-8,3	3,6
Norge	9,8	-28,8	3,6	Kina	10,5	-28,4	3,6
Frankrig	8,3	-3,4	3,0	Schweiz	8,9	-26,7	3,0
Schweiz	8,2	-18,8	3,0	Frankrig	8,6	-18,0	2,9
Italien	7,4	-12,1	2,7	Finland	6,0	-37,4	2,0

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Bidrag til overskud på handel med tjenester

Af tabel 4.7 kan det bl.a. udledes, at det danske overskud på tjenestehandlen i 2009 på 23,6 mia. kr. skyldes overskud over for USA og Norge på henholdsvis 11,3 mia. kr. og 10,8 mia. kr., mens handlen med Tyskland og Storbritannien gav underskud på henholdsvis 7,7 og 6,0 mia. kr. De største fald i overskuddet var over for Kina og Sydkorea, som faldt med henholdsvis 5,0 og 3,3 mia. kr., mens overskuddet over for Norge steg med 2,8 mia. kr. i forhold til året før. Det stigende overskud over

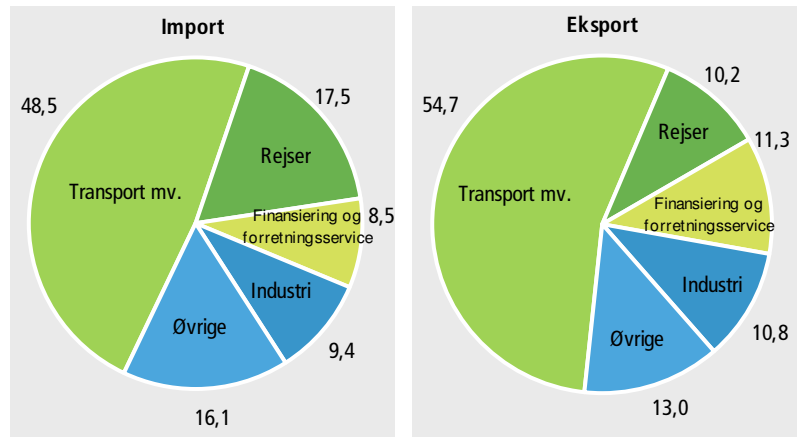
for Norge skyldes især et fald i importen på 4,0 mia. kr., mens eksporten samtidig kun faldt med 1,1 mia. kr. De store fald i overskuddet over for Kina og Sydkorea skyldes i høj grad et fald i eksporten, hvilket specielt skal ses i lyset af faldende varehandel i forhold til 2008 og deraf følgende transportbehov, som bl.a. danske rederier står for.

4.2.2 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på brancher

Få brancher dominerer tjenestehandlen

Den danske tjenestehandel opgøres primært på såkaldte tjenestegrupper. Imidlertid er det også muligt at foretage en branchefordeling af størstedelen af tjenestehandlen. Af figur 4.12 kan det udledes, at den danske tjenestehandel for både eksportens og importens vedkommende er domineret af hovedbranchegruppen Transport mv.

Figur 4.13 Udenrigshandel med tjenester fordelt på brancher (procentvis fordeling). 2009

Kilde: Særkørsel

Rejseposten er ikke branchefordelt

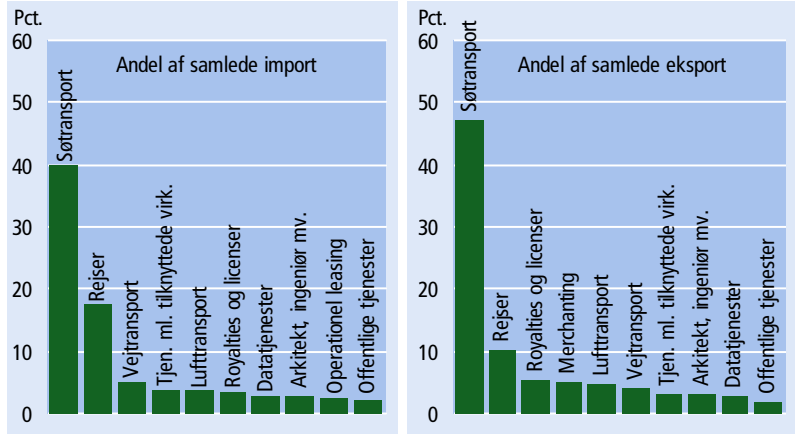
Finansiering og forretningservice samt industri er andre store hovedbranchegrupper, der bl.a. indeholder brancher inden for rådgivning og IT samt industri. Det skal bemærkes, at rejser i relation til branchefordelingen er en ufordelt post, idet det grundlæggende datamateriale her ikke muliggør en præcis branchefordeling.

4.2.3 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på tjenestegrupper

Søtransport dækker næsten halvdelen af tjenestehandlen

I figur 4.14 ses andelen af de 10 største tjenestegrupper for henholdsvis eksport og import. Det fremgår tydeligt, at søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. I 2009 kom næsten halvdelen af Danmarks tjenesteeksport og ca. 40 pct. af Danmarks tjenesteimport kom fra denne tjenestegruppe.

Figur 4.14 Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2009

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Søtransport ikke synonymt med rederierne

Søtransporttjenesterne udføres først og fremmest af rederierne, men man skal dog være opmærksom på, at det meget store overskud på denne tjenestetype ikke er synonymt med overskuddet i rederierne. For det første kan tjenesteydelser inden for søtransport foretages af andre aktører end rederier, bl.a. speditører og skibsmæglere. For det andet har rederier andre indtægter og udgifter end til søtransport. Det drejer sig bl.a. om løn til udenlandsk ansatte, udenlandske renteudgifter og -indtægter, operationel leasing, køb af forsikringstjenester, juridisk bistand mv. Dertil skal lægges køb og salg af skibe. Sidst, men ikke mindst, har rederierne betydelige udgifter til bunkring (køb af brændstof) og proviantering i fremmede havne.

Andre vigtige tjenester

Ud over søtransport er de største poster på tjenestehandlen rejser, royalties og licenser, vejtransport, luftransport og tjenester mellem tilknyttede virksomheder. I forhold til søtransport udgør de relativt små andele af den samlede tjenestehandel, men repræsenterer i absolutte størrelser hver for sig betragtelige beløb i den samlede opgørelse.

Tabel 4.8 Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2009

Tjenestegruppe	Import			Tjenestegruppe	Eksport		
	2009	Ændring	Andel		2009	Ændring	Andel
	mia. kr.	— pct. —			mia. kr.	— pct. —	
I alt	272,3	-14,3	100,0	I alt	295,9	-19,9	100,0
Søtransport	108,6	-20,9	39,9	Søtransport	139,5	-28,1	47,2
Rejser	47,6	-3,7	17,5	Rejser	30,4	-4,4	10,3
Vejtransport	13,9	-29,3	5,1	Royalties og licenser	15,8	16,1	5,3
Tjenester mlm. tilkn. virks.	10,8	-3,3	4,0	Merchanting	14,8	-6,0	5,0
Lufttransport	10,5	-12,9	3,9	Lufttransport	13,7	-32,9	4,6
Royalties og licenser	9,8	10,6	3,6	Vejtransport	12,6	-36,9	4,2
Datatjenester	8,1	-13,8	3,0	Tjenester mlm. tilkn. virks.	9,9	7,0	3,3
Ingeniør-, tekn. tjenester mv.	7,7	4,6	2,8	Ingeniør-, tekn. tjenester mv.	9,4	-11,6	3,2
Operational leasing	7,1	-17,0	2,6	Datatjenester	8,5	10,7	2,9
Offentlige tjenester	6,4	21,1	2,4	Offentlige tjenester	5,6	8,1	1,9

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ændring er i forhold til 2008, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Merchanting påvirket af nedgangen i international handel

Merchanting er en tjenestegruppe, som i høj grad bliver drevet af den stigende globalisering. Det ses i tabel 4.8, hvor der er et fald på 6,0 procent i forhold til 2008, som følge af udviklingen i kriseåret 2009. Merchanting kendes som begreb også under betegnelsen trekantshandel og omfatter køb og salg af varer i udlandet af en dansk resident (virksomhed), hvor varerne i forbindelse med handlen ikke undervejs passerer en dansk grænse. Det er alene gevinsten (salgspris fratrukket købspris) ved denne form for handel, der medregnes ved opgørelsen af tjenestebalancen, og som det ses af tabel 4.8, udgjorde denne 14,8 mia. kr. i 2009.

Søtransport og rejser bidrager til lavere overskud på tjenestebalancen

Det fremgår endvidere af tabel 4.8, at eksporten af søtransport fra 2008 til 2009 er faldet mere end importen af søtransport, hvormed der i 2009 har været et lavere overskud på søtransport i forhold til 2008. Det fremgår også af tabellen, at rejseudgifterne er væsentligt større end rejseindtægterne, hvilket resulterede i et samlet underskud på rejsekontoen i 2009 på 17,2 mia. kr.

5. Hvordan statistikken produceres

I dette kapitel gives et overblik over nogle af de vigtigste forhold bag produktionen af statistik over udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen. En mere detaljeret gennemgang kan findes i den elektroniske publikation *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder*, som kan hentes på www.dst.dk/boghandel.

5.1 Udenrigshandel med varer

- To kilder* Danmarks udenrigshandelsstatistik for varer udarbejdes i to systemer: Intrastat, som dækker handel med EU-lande og Extrastat, som dækker handel med ikke-EU-lande.
- Lovgivning* Lovgrundlaget for statistikken er Lov om Danmarks Statistik samt en række EU-forordninger.

5.1.1 Indsamling og kontrol af oplysninger

- Extrastat* I Extrastat er de statistiske oplysninger en integreret del af de oplysninger, som virksomhederne meddeler Skat i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer. Danmarks Statistik modtager oplysningerne fra SKAT dagligt.
- Intrastat* Siden indførelsen af EU's indre marked i 1993, har Intrastat været anvendt til opgørelsen af udenrigshandlen mellem EU-landene. Der indsamles kun de mest nødvendige oplysninger i Intrastat, hvilket er langt færre oplysninger end virksomhederne tidligere skulle afgive på tolddokumentet i Extrastat.

I Intrastat er virksomheder med en lille årlig EU-handel fritaget for pligten til at indberette til Intrastat. Fritagelsestærskelen fastsættes årligt og fastsættes således, at 95 pct. af importen og 97 pct. af eksporten indberettes til Intrastat. I 2009 var grænsen for indberetning af import og eksport henholdsvis 4,2 mio. kr. og 5,5 mio. kr.

Den kreds af virksomheder, der skal indberette til Intrastat, bestemmes bl.a. ud fra oplysninger om varekøb og -salg fra momsblankettens rubrikker om EU-handel (rubrik A og B).

Indberetninger foretages primært elektronisk (via særlige programmer eller via internettet), men papirblanketter benyttes fortsat.

- Kontrol af oplysninger* Når oplysningerne er indsamlet kontrolleres de dels for om de er indberettet på gyldige koder, og dels om de forekommer korrekte/sandsynlige.

Handel indberettet på ugyldige koder medtages ikke i statistikken før de er rettet.

I kontrollen for om en indberetning forekommer korrekt udtages poster, der markant afviger fra tidligere indberetninger (fx forskel i enhedspris). Der skelnes mellem fejl, som væsentligt vil påvirke statistikken, og fejl, som kun i mindre omfang vil påvirke statistikken. Væsentlige fejl bliver rettet hurtigt ved telefonisk kontakt til virksomheden, mens de øvrige indgår i statistikken, også mens undersøgelserne foretages.

5.1.2 Statistikkens omfang

Opgørelsesmetode Udenrigshandlen kan principielt opgøres på grundlag af to forskellige principper, generalhandelsprincippet og specialhandelsprincippet.

Generalhandelsprincippet medtager alle varer, der passerer grænsen, såfremt der ikke gælder særlige regler. I importen indgår således alle importerede varer, herunder også varer, der er bestemt til senere genudførelse eller faktisk bliver genudført. Eksporten omfatter tilsvarende alle varer, uanset om varerne er fremstillet i landet, eller om de tidligere er importeret (genudførelse).

Specialhandelsprincippet omfatter ikke transaktioner mellem udlandet og danske toldoplæg. En vare, der importeres til et dansk toldoplæg indgår således ikke i specialhandelsprincippet. Først når varens eventuelt fortoldes til dansk område indgår den i statistikken.

Danske udenrigshandelstal offentliggjort af Danmarks Statistik opgøres efter generalhandelsprincippet, mens EU-kommissionens statistikkontor, Eurostat, offentliggør udenrigshandelsstatistik for medlemslandene efter specialhandelsprincippet.

Varer udeladt af statistikken En række varer indgår ikke i udenrigshandelsstatistikken – det drejer sig bl.a. om varer, der er omfattet af diplomatisk immunitet, der ikke er genstand for en erhvervsmæssig transaktion, der udveksles midlertidigt. Også fx specialudviklet software, er udeladt, som i stedet indgår i tjenestehandlen.

Varer til forarbejdning Varer til og fra forarbejdning indgår i statistikken med deres fulde værdi. Forarbejdning forudsætter en egentlig videreforarbejdning, mens reparation blot genskaber en vares tidligere karakteristika. Reparationsvarer medtages ikke i udenrigshandelsstatistikken med varer (reparationsydelser indgår i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2).

Returvarer Returvarer medtages i udenrigshandelsstatistikken med varer med deres fulde værdi. Eksporterede varer, der returneres, medtages som import. Importerede varer, der returneres, medtages som eksport (returvarer indgår ikke i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2)

Særlige varer En række varer opgøres efter særlige retningslinjer, bl.a. elektricitet, skibe og fly (se også *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder*).

Opregning til 100 pct. Danmarks Statistik opregner handlen under tærskelgrænserne i Intrastat, og for manglende indberetninger, ved hjælp af oplysningerne fra rubrik A og B på momsblanketten. Disse opregninger fordeles på vare/landkombinationer og offentliggøres på lige fod med de indsamlede oplysninger. Den offentliggjorte statistik udgør således den totale handel.

5.1.3 Den offentliggjorte statistik

Danmarks Statistik offentliggør månedligt statistik over udenrigshandlen med varer. De primære offentliggørelsesmedier er *Statistikbanken.dk* samt *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Vareopdeling Udenrigshandelsstatistikken på det mest detaljerede niveau opgøres på grundlag af vareopdelingen i EU's Kombinerede Nomenklatur (KN).

Ved offentliggørelser anvendes desuden forskellige varegrupperinger – FN's Standard International Trade Classification (SITC) og Broad Economic Categories (BEC), samt den danske gruppering efter produktionsgrene (KONJ).

Landefordeling For handel med ikke-EU-lande benyttes oprindelseslandet for importen, mens EU-handlen fordeles efter afsendelsesland. I eksporten benyttes kun bestemmelsesland.

Ved oprindelsesland forstås det land, i hvilket varen er fremstillet eller, hvis fremstillingen er foregået i to eller flere lande, det land, hvori den sidste egentlige forarbejdning har fundet sted. Ompakning, sortering eller blanding betragtes normalt ikke som forarbejdning.

Afsendelsesland er det land, hvorfra varerne er afsendt med Danmark som bestemmelsesland. Såfremt varen under transporten til Danmark har været genstand for opbevaring eller handelsmæssige transaktioner, der ikke står i forbindelse med varens transport, fx opmagasinering, overdragelse mv., er afsendelseslandet det sidste land, hvor sådan opbevaring eller transaktion har fundet sted.

Ved bestemmelsesland forstås det sidst kendte land, som varen på eksporttidspunktet sendes til.

Værdiangivelser Værdien af udenrigshandlen offentliggøres som den såkaldte statistiske værdi. For importens vedkommende er det værdien af varen ved den danske grænse eller havn inklusiv de tjenesteomkostninger, der er forbundet med leveringen af varen frem til den danske grænse, fx transportomkostninger og forsikring. Denne værdi kaldes Cif-værdi (*cost, insurance, and freight*).

For eksportens vedkommende er det ligeledes værdien af varen ved det danske udførselssted inklusiv de omkostninger, der er forbundet med at

transportere varen fra eksportøren til udførselsstedet på den danske grænse eller havn. Denne værdi kaldes Fob-værdien (*free on board*).

I Extrastat fremgår den statistiske værdi af de indberettede oplysninger på tolldokumentet. I Intrastat skal virksomhederne indberette fakturaværdien af deres handel til Danmarks Statistik. Den indberettede fakturaværdi korrigeres derefter af Danmark Statistik, således at der offentliggøres en estimeret statistisk værdi.

**Mængde-
angivelser**

Mængden af de importerede og eksporterede varer opgøres på en hovedenhed og eventuelt på en supplerende enhed (fx styk eller liter). Hovedenheden er i langt de fleste tilfælde nettovægt uden emballage angivet i kg. For alle varekoder med supplerende mængdeangivelse er angivelsen af nettovægt frivillig.

**Hemmeligholdelser
i den offentliggjorte
statistik**

For enkelte varekoder sker der – af fortrolighedshensyn – indskrænkning i offentliggørelsen af oplysninger. En fortegnelse over disse varekoder findes i *Udenrigshandel med varer og tjenester – Kilder og metoder*. Ved udgangen af 2009 var 37 KN-varekoder i importen og 97 i eksporten berørt af hemmeligholdelse. I alt 126 KN-varekoder var berørt. Disse tal indgår kun i udenrigshandelsstatistikken på aggregeret niveau. De hemmeligholdte varekoder udgjorde 1,4 pct. og 10,3 pct. af henholdsvis den samlede import og den samlede eksport i 2009.

**Indeks
i varehandlen**

Udviklingen i udenrigshandlen kan opdeles i ændringer i mængder og priser. Danmarks Statistik offentliggør kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandlen med varer.

Indekset for enhedsværdierne tilsigter at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af prisændringer (ændringer i enhedsværdierne). Udover ændringer i værdien pr. enhed som følge af egentlige prisændringer påvirkes enhedsværdiindekset også af mængdeforskydninger mellem varerne samt af kvalitative ændringer af de enkelte varer.

Sigtet med kvantumindekset er at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af mængdeændringer. Udover påvirkninger som følge af forøgelse eller reduktion af de omsatte mængder påvirkes indekset også af mængdeforskydninger mellem varerne.

Bytteforholdet beregnes som forholdet mellem enhedsværdiindekset i eksporten og enhedsværdiindekset i importen. Tal for bytteforholdet offentliggøres også af Danmarks Statistik.

5.1.4 Kvaliteten af statistikken

**Offentlig-
gørelsestider**

Danmarks Statistik offentliggør inden 40 dage efter udgangen af referencemånedens aggregerede tal for EU-handlen (udvalgte lande og overordnede varegrupperinger) og detaljerede tal for ikke-EU-handlen.

Inden 70 dage offentliggøres desuden detaljeret statistik over EU-handlen. Dette er i overensstemmelse med kravene fra EU.

Revision Udenrigshandlen revideres hver måned og nye tal for tidligere måneder offentliggøres samtidig med tal for en ny måned. Ved offentliggørelsen i oktober afsluttes revisionen af det foregående år. Året efter i oktober revideres året igen, mens den endelige version af statistikken offentliggøres efter yderligere et år, samtidig med at nationalregnskabsopgørelsen for det pågældende år afsluttes.

Kvaliteten af statistikken Ved de første offentliggørelser er tallene behæftet med nogen usikkerhed på grund af især Intrastat. Oplysningerne i Extrastat er generelt meget pålidelige allerede ved første offentliggørelse.

Især manglende indberetninger er en væsentlig kilde til usikkerhed i Intrastat. Danmarks Statistik opregner (og fordeler på vare-land kombinationer) for virksomhedernes manglende indberetninger. Særligt i de første måneder efter første offentliggørelse, erstattes disse estimater med faktiske indberetninger, hvilket bl.a. giver anledning til forskydning af handel mellem dels forskellige varer og dels mellem forskellige lande.

Beregningen af handlen for de mindste virksomheder under tærsklerne bidrager ligeledes til, at statistikken på det mest detaljerede niveau er forbundet med nogen usikkerhed.

5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken

Både udenrigshandlen med varer og udenrigshandlen med tjenester indgår ved opgørelsen af betalingsbalancestatistikken. Men det er kun tjenestehandelsstatistikken, der opgøres specifikt efter principperne i betalingsbalancestatistikken. For varehandlens vedkommende er der i de internationale manualanbefalinger mindre forskelle mellem udenrigshandels- og betalingsbalancestatistikernes opgørelse af den internationale handel med varer.

For at kunne lægge varer og tjenester sammen – uden dobbeltregninger og mangler – er det nødvendigt at foretage nogle korrektioner i udenrigshandelsstatistikens vareimport og -eksport. Dette gøres for at supplere udenrigshandelsoplysningerne med udgifter til varer, der ikke passerer dansk grænse, fx proviantering og bunkring. Derudover foretages der både indtægts- og udgiftskorrektioner for reparationer og returvarer. Sluttelig flyttes nogle udgifter fra varehandlen til tjenestehandlen, da en del af vareimportudgifterne efter betalingsbalancemanualen betragtes som tjenesteydelser i form af transport- og forsikringsudgifter.

Tabel 5.1 **Overgang fra en varehandelsopgørelse til betalingsbalanceopgørelse. 2009**

Udgifter (debet)	Indtægter (kredit)
Udenrigshandlens vareimport (cif) 438,0	Udenrigshandlens vareeksport (fob) 495,6
+ proviantering og bunkring 25,0	+ reparationer mv. 1,6
+ reparationer 2,8	– returvarer 6,1
– returvarer 6,1	
= Import i alt (cif) 459,6	
– fragt mv. på indførslen 11,3	
= Import af varer i alt (fob) 448,4	= Eksport af varer i alt (fob) 491,1

Kilde: www.dst.dk/vejviser/portal/nybop/tab3

5.3 Udenrigshandel med tjenester

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres først og fremmest ved en særlige statistiske tælling. Denne tælling suppleres med særlige opgørelser, navnlig over rejsekontoen, for at nå frem til en samlet tjenestehandelsstatistik. Dette afspejler, at mens den nævnte tælling er rettet mod virksomheder, fordrer en brugbar opgørelse af rejsekontoen, at der suppleres med oplysninger indhentet hos husholdninger.

Transaktionerne indberettes som indtægter hhv. udgifter for den danske virksomhed, idet tjenestens art og partnerlandet angives.

Ved udarbejdelsen af statistikken over udenrigshandel med tjenester følges EU's forordning 184/2005.

5.3.1 Indsamling af oplysninger

Indberetninger

Oplysninger til tællingen over Danmarks udenrigshandel med tjenester indgår i en opregningsprocedure, der består af to adskilte dele. Månedlige indberetninger fra Danmarks ca. 320 største tjenestehandelsvirksomheder dækker ca. 70 pct. af tjenestehandlen, mens årlige indberetninger fra en stikprøve på ca. 1.330 virksomheder, der i princippet repræsenterer over 40.000 mindre og mellemstore virksomheder, dækker de resterende ca. 30 pct. af tjenestehandlen. Virksomhederne i stikprøven er stratificeret efter branche og størrelse for at sikre, at alle typer af tjenester og virksomheder bliver inddraget i statistikken på en repræsentativ måde.

En tjenestehandel skal i princippet knyttes til transaktionstidspunktet, hvilket betyder at indrapporteringen i princippet er uafhængig af faktureringsdatoen – men i praksis er faktureringsdatoen dog det oftest benyttede periodiseringstidspunkt. Ved projekter, som foregår over en længere periode, fx bygge- og anlægsprojekter, skal det tilstræbes, at transaktionerne rapporteres i samme periode, som tjenesteydelserne er leveret eller modtaget. Ved ratebetalinger kan ratebetalingsdatoerne anvendes som rapporteringstidspunkt, hvis ratebetalingerne afspejler

værdien af de leverede eller modtagne tjenesteydelser. I tilfælde, hvor ratebetalingerne afviger væsentligt fra værdien af de leverede eller modtagne tjenesteydelser, skal der foretages periodisering, således at indberetningen tidsmæssigt afspejler levering eller modtagelse af de givne tjenesteydelser.

5.3.2 Tjenestegruppering

Manual-anbefalinger

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres på grundlag af FN's tjenestehandelsnomenklatur EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification), som fremgår af den internationale tjenestehandelsmanual (Manual on Statistics of International Trade in Services, MSITS), der er udgivet af FN m.fl. i 2002. EBOPS er indbygget som nomenklatur i EU's forordning om betalingsbalance mv., jf. ovenfor.

EBOPS omfatter omkring 50 tjenesteposter, der kan aggregeres til forskellige niveauer. Bag EBOPS ligger nomenklaturen i IMF's betalingsbalancemanual fra 1993, som omfatter omkring 25 tjenesteposter. Denne nomenklatur blev udbygget i 1996 til et mere detaljeret niveau i et samarbejde mellem OECD og Eurostat til brug af deres medlemslande. EBOPS, der er en videreudbygning af denne fælles nomenklatur, er etableret navnlig for at imødekomme de krav om oplysninger om tjenestehandel, som følger af GATS (the General Agreement on Trade in Services).

5.3.3 Landefordeling

Grundmaterialet i tællingen over udenrigshandel med tjenester udgøres af Danmarks Statistiks spørgeskemaundersøgelse herom. Dette materiale indeholder også oplysninger om partnerland for transaktionerne. Der anvendes derudover forskellige supplerende materialer, herunder fx vedr. rejseposten, der i væsentlig grad indeholder tilsvarende oplysninger. Udenrigshandlen med tjenester kan derfor opgøres med en geografisk fordeling, som i alt væsentligt svarer til den, der benyttes for udenrigshandel med varer.

Tjenestehandelsstatistikken viser ikke, i hvilket land tjenesten er endeligt anvendt, men alene det rent økonomiske mellemværende. Man kan således forestille sig, at en engelsk kunde betaler en dansk advokat for at bistå i en sag i Tyskland. Tjenesteydelsen (den juridiske bistand) foregår fysisk i Tyskland, men tjenestehandlen foregår i økonomisk forstand mellem Danmark og Storbritannien. Der findes ingen brugbar statistik over, hvor anvendelsen af tjenesteydelsen foregår. Det antages dog, bortset fra for transportydelser, at der er et relativt stort landesammenfald for kunden og anvendelsen af den udførte tjenesteydelse.

6. Korttidsstatistik

- Årlige udenrigshandelsstatistikker tilbage til 1836* Statistik på udenrigshandel med varer er blevet offentliggjort siden 1836. Så der kan i sagens natur ikke findes mange statistikker, der kan føres længere tilbage i tid. Det skyldes helt sikkert, at disse statistiske oplysninger har været yderst nyttige for myndighederne i deres bestræbelser på at vurdere landets vareforsyning samt ikke at forglemme toldgrundlaget.
- Kvartalsstatistik fra 1865, og månedlige opgørelser fra 1910* Statistikens nødvendighed kan også aflæses af, at der meget hurtigt opstod et behov for at få statistiske data så hurtigt som muligt. Allerede i 1865 påbegyndtes offentliggørelser i Handelsstatistiske Meddelelser af den kvartalsvise udenrigshandelsomsætning. Denne udvikling blev yderligere udbygget fra og med 1910, hvor de første månedsopgørelser så dagens lys. Såvel års- som kvartals- som månedsstatistikkerne har deres styrker og deres svagheder.
- Årsstatistikernes styrker og svagheder* Årsstatistikernes styrke er, at de er meget detaljerede, og at der har været tid til at kontrollere og validere de bagvedliggende indberetninger, der ligger til grund for statistikken. Derudover bliver materialet sandsynlighedsafstemt med øvrig økonomisk statistik og informationer. Ulempen er, at disse afstemnings- og kontrolforanstaltninger tager tid at gennemføre, så den endelige årsopgørelse foreligger først sidst på det efterfølgende år.
- Månedsstatistikernes styrker og svagheder* Månedsstatistikernes styrke ligger i, at man allerede 40 dage efter månedens afslutning har et relativt detaljeret overblik over hovedlinierne i den danske udenrigshandel. Dermed giver de nyttig information til de politiske beslutningstagere om den seneste økonomiske udvikling. Svagheden i månedsstatistikkerne er, at det ikke er muligt at indsamle alle relevante oplysninger så hurtigt, hvilket gør det nødvendigt at opregne for de manglende informationer. Det er heller ikke muligt at kontrollere og validere alle indberettede oplysninger – om end der i de senere år, qua it-teknologien, er sket væsentlige forbedringer på dette område. Statistikkerne skal efter sagens natur tolkes med en vis forsigtighed ved første offentliggørelse, da erfaringen viser, at der i den efterfølgende periode sker en del revisioner – især på det detaljerede niveau.
- Kvartalsstatistikernes anvendelsesområde* Lidt forenklet kan man sige, at kvartalsstatistikkerne indtager en mellemposition mellem års- og månedsstatistikkerne. De er meget detaljerede, og i forhold til månedsstatistikkerne er mange flere af de bagvedliggende informationer blevet kontrolleret og valideret – især for de måneder, der er ældst i kvartalet. Samtidig virker sammenlægning af tre måneders statistikker altid udjævnende på de tilfældige – og ofte uforklarlige – månedssudsving, som alle statistikker indeholder. Dertil skal lægges, at kvartalsstatistikkerne meget ofte kan sammenlignes eller sammenstilles med anden økonomisk statistik – især nationalregnskabsstatistikkerne, som også offentliggøres kvartalsvis.

*Sæsonkorrektion
udjævner
regelmæssige
periodiske udsving*

For månedsstatistikernes vedkommende er der andre udsving end dem der kan henføres til tilfældige og uforklarlige udsving. Mange udenrigshandelsdata følger et sæsonmønster, som man ved hjælp af en sæsonkorrektion udjævner, således at det i princippet bliver den bagvedliggende konjunkturudvikling, der slår igennem i statistikken. Når man sæsonkorrigerer en statistik, vil fx en stigning i en måneds handelstal repræsentere en stigning *ud over* den stigning, man ville have kunnet forvente i den pågældende måned. På samme vis vil en faktisk stigning i en måneds handelstal resultere i et fald i statistikopgørelsen, dersom den faktiske stigning *er mindre end forventet* i den pågældende måned.

*Ingen
sæsonkorrektion
på årsbasis*

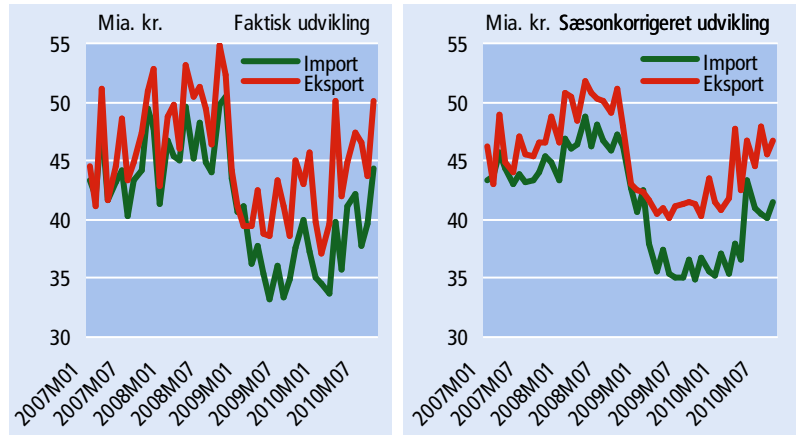
Det giver kun mening at sæsonkorrigere måneds- og kvartalsstatistikkerne, da sæsonudsvingene forventelig skal svinge omkring nul på årsbasis.

*Korrektion for
skibe og fly*

I udenrigshandelsstatistikken er der en mangeårig tradition for, at der også korrigeres for im- og eksport af skibe og fly, da disse meget store im- og eksportværdier har et meget aperiodisk handelsmønster, der kan være med til at forstyrre det bagvedliggende konjunkturbillede af den danske udenrigshandel.

Figur 6.1 viser grafisk, hvilken betydning sæsonkorrektionen har på udenrigshandelstallene.

Figur 6.1 Varehandel, faktisk og sæsonkorrigeret udenrigshandel. 2007-2010

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

*Udjævning af
handelsmønstrene er
tydelige*

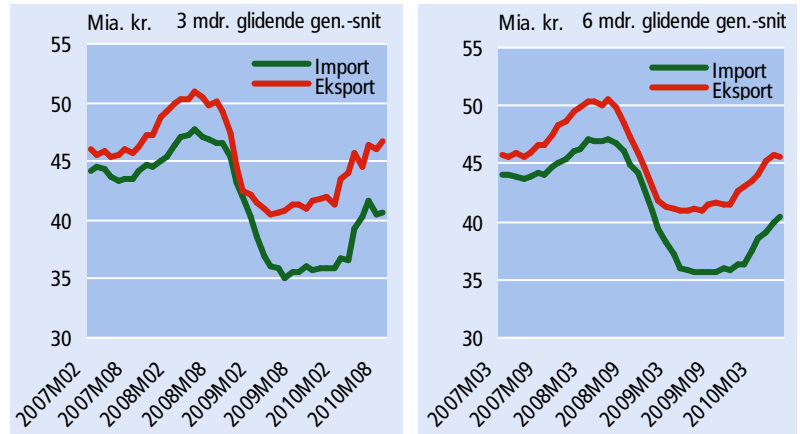
Som det fremgår af figur 6.1 sker der en betydelig udjævning af tallene ved at foretage en sæsonkorrektion. Alligevel er der stadig små udsving i kurverne, hvilket bl.a. kan henføres til nogle såkaldte aperiodiske handelsmønstre, såsom periodeforskydninger i vareleverancerne, særligt store eller små leverancer osv. En del af udenrigshandlen kan slet og ret ikke indpasses i et typisk sæsonmønster.

*Simple
udjævninger
af udsvingene*

For at kunne danne et lidt bedre billede af konjunkturerne kan man anvende nogle meget simple metoder. En ofte benyttet metode er, at udarbejde et glidende gennemsnit af månedstallene. I figur 6.2 er dette

vist ved et seks-måneders glidende gennemsnit (halvårsgennemsnit). En mere anvendt metode er at analysere på de sæsonkorrigerede kvartalstal – enten direkte eller som beregnede gennemsnitstal for de seneste tre måneder (det er det sidste, der er gjort her). I begge tilfælde bliver de mere eller mindre tilfældige udsving i handelstallene udjævnet, samtidig med at tallene er bedre egnet til sammenligninger med andre økonomiske informationer.

Figur 6.2 Varehandel, forskellige glidende gennemsnit. 2007-2010

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

Hele tiden nye og opdaterede månedstal

Man skal være opmærksom på, at der hele tiden kommer nye og reviderede tal for de seneste måneder. Den bedste – og mest aktuelle – måde at følge med på, er ved løbende at foretage opslag i www.statistikbanken.dk.

Lette opslag i Statistikbanken

Der er flere opslag, der umiddelbart er lige til at gå til, og hvor man løbende kan følge med i den seneste udvikling. Det gælder statistikbanktabellerne:

www.statistikbanken.dk/BOP2

www.statistikbanken.dk/BOP3

www.statistikbanken.dk/BOP6

www.statistikbanken.dk/UHV1

www.statistikbanken.dk/UHV2

www.statistikbanken.dk/UHV3

Nyt fra Danmarks Statistik

Opdaterede og kommenterede tal for både varer og tjenester, samt for betalingsbalancen kan også findes i *Nyt fra Danmarks Statistik*, og her offentliggøres nye tal omkring den 9. – 10. i hver måned.

God fornøjelse.

7. Supplerende tabeller

Tabel 7.1 Danmarks betalingsbalance

	2005	2006	2007	2008	2009
	mia. kr.				
Indtægter	926,5	1 035,1	1 091,6	1 165,6	951,8
Varer (fob)	495,2	539,0	547,9	583,0	491,1
Tjenester	260,5	310,2	334,2	369,4	295,9
Transport	162,0	197,1	217,3	237,8	168,3
Søtransport	128,8	158,2	172,0	194,0	139,5
Lufttransport	16,3	18,3	20,7	20,5	13,7
Anden transport	16,8	20,6	24,6	23,3	15,1
Rejser	31,7	33,1	32,5	31,8	30,4
Øvrige tjenester	66,9	80,0	84,4	99,8	97,2
Aflønning af ansatte	5,2	5,8	4,5	4,6	4,8
Formueindkomst	144,3	158,8	183,7	185,0	135,3
Løbende overførsler	21,4	21,2	21,4	23,6	24,7
EU's institutioner	9,4	9,7	9,0	9,2	10,2
Andre	12,0	11,6	12,4	14,5	14,5
Udgifter	859,4	986,5	1 068,5	1 119,4	892,8
Varer (fob)	451,3	520,8	545,7	578,7	448,4
Tjenester	222,2	268,2	293,8	317,8	272,3
Transport	107,1	141,5	157,7	171,7	135,6
Søtransport	83,9	112,6	126,7	137,2	108,6
Lufttransport	10,0	10,5	10,8	12,1	10,5
Anden transport	13,3	18,4	20,2	22,5	16,5
Rejser	41,2	44,5	48,1	49,5	47,6
Øvrige tjenester	73,9	82,2	88,1	96,6	89,0
Aflønning af ansatte	8,9	10,5	16,3	20,3	18,3
Formueindkomst	130,6	137,4	162,1	151,1	100,8
Løbende overførsler	46,4	49,6	50,5	51,5	53,1
EU's institutioner	16,4	17,9	18,3	19,0	19,8
Andre	30,0	31,7	32,2	32,5	33,3
Overskud på løbende poster	67,1	48,6	23,0	46,2	59,0
Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto	2,9	0,0	0,3	0,4	-0,3
Fordringserhvervelse, netto	70,0	48,6	23,3	46,6	58,8
+ Finansielle transaktioner	-64,7	-52,3	-22,5	41,4	132,8
+ Fejl og udeladelser	-16,2	-33,0	-1,0	-43,5	-19,4
Førøgelse af valutareserven	-10,9	-36,7	-0,2	44,4	172,1
	pct. af BNP				
Overskud på løbende poster	4,3	3,0	1,4	2,7	3,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Tabel 7.2 Danmarks kapitalbalance

	2005	2006	2007	2008	2009
	mia. kr.				
Instrumenter					
Aktiver i alt	3 141,3	3 383,0	3 755,1	3 740,3	4 043,6
Aktiver i alt ekskl. Nationalbanken	2 924,6	3 204,9	3 579,2	3 514,7	3 643,7
Direkte investeringer	819,8	838,6	938,0	1 020,0	1 092,8
Porteføljeinvesteringer	1 244,2	1 426,0	1 529,1	1 229,6	1 533,2
Aktier mv.	558,9	747,6	795,8	448,5	608,8
Obligationer mv.	685,3	678,5	733,3	781,1	924,3
Finansielle derivater, netto	85,4	47,3	0,1	83,8	22,6
Andre investeringer	775,3	893,0	1 112,1	1 181,4	995,1
Valutareserven	216,7	178,1	175,9	225,6	399,9
Passiver i alt	3 080,7	3 385,9	3 851,1	3 844,6	3 969,3
Passiver i alt ekskl. Nationalbanken	3 078,1	3 381,8	3 846,0	3 723,8	3 964,3
Direkte investeringer	734,4	751,6	818,7	802,9	779,9
Porteføljeinvesteringer	1 329,1	1 421,7	1 545,6	1 440,4	1 709,4
Aktier mv.	310,5	356,0	422,3	242,3	348,0
Obligationer mv.	1 018,6	1 065,7	1 123,3	1 198,1	1 361,4
Andre investeringer	1 014,7	1 208,5	1 481,7	1 480,4	1 474,9
Valutareserven	2,6	4,1	5,2	120,8	5,0
Sektorer					
Aktiver i alt	3 141,3	3 383,0	3 755,1	3 740,3	4 043,6
Private selskaber og husholdninger	2 039,0	2 139,7	2 239,7	2 168,7	2 468,3
Offentlig forvaltning og service	31,3	28,3	22,2	23,8	29,7
Monetære og finansielle institutioner	854,3	1 036,9	1 317,3	1 322,2	1 145,8
Nationalbanken	216,7	178,1	175,9	225,6	399,9
Passiver i alt	3 080,7	3 385,9	3 851,1	3 844,6	3 969,3
Private selskaber og husholdninger	1 286,4	1 386,7	1 502,3	1 415,6	1 529,8
Offentlig forvaltning og service	223,1	181,3	182,2	238,6	266,6
Monetære og finansielle institutioner	1 568,6	1 813,8	2 161,5	2 069,5	2 167,8
Nationalbanken	2,6	4,1	5,2	120,8	5,0
Nettogæld i alt (passiver - aktiver)	-60,7	2,9	96,0	104,3	-74,3
Private selskaber og husholdninger	-752,6	-753,1	-737,4	-753,1	-938,5
Offentlig forvaltning og service	191,8	153,1	160,0	214,8	236,9
Monetære og finansielle institutioner	714,3	776,9	844,2	747,4	1 022,1
Nationalbanken	-214,1	-174,0	-170,7	-104,7	-394,9
	pct. af BNP				
Nettogæld i alt	-3,9	0,2	5,7	6,0	-4,5

Kilde: Danmarks Nationalbank

Tabel 7.3 Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2005	2006	2007	2008	2009
	mio. kr.				
Import i alt	445 797	506 495	528 719	553 294	437 998
Eksport i alt	501 552	543 849	553 587	587 602	495 577
Handelsbalance	55 755	37 354	24 868	34 307	57 579
Transaktionstyper					
EU-handel - import i alt	320 989	366 054	388 053	397 188	307 686
Almindelig import	315 185	359 878	383 273	392 385	304 287
Returvarer	2 622	2 556	1 662	1 467	1 303
Forarbejdning	3 181	3 616	3 158	3 335	2 096
Oplæggelse af varer på lagre	1	4	0	0	0
Ikke-EU-handel - import i alt	124 808	140 441	140 666	156 107	130 313
Almindelig import	104 705	119 501	120 570	134 198	113 437
Returvarer	2 421	2 620	2 657	2 539	2 928
Forarbejdning	4 821	4 247	4 108	4 088	3 560
Oplæggelse af varer på lagre	12 861	14 073	13 331	15 281	10 388
Toldindtægter	3 018	3 064	3 305	3 180	2 696
Branchefordelt udenrigshandel - import i alt ..	445 797	506 495	528 719	553 294	437 998
Råstofudvinding	1 058	1 236	1 585	1 499	1 389
Fremstillingsvirksomhed	96 914	115 251	125 513	134 632	100 933
Heraf: fremstilling af næringsmidler	18 562	20 773	22 349	24 509	19 696
kemisk industri	10 853	12 653	12 142	13 339	11 812
maskinindustri	12 002	14 959	16 861	16 957	10 739
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 194	4 134	3 749	5 821	5 164
Bygge og anlæg	1 280	1 567	1 655	1 887	1 658
Handel- og reparationsvirksomhed	255 011	288 959	294 021	294 618	222 650
Heraf: handel med biler mv.	34 930	40 114	42 265	36 377	21 695
Hoteller og restauranter	134	143	146	147	111
Transport mv.	10 466	11 123	11 749	13 286	16 831
Finansering og forsikring	704	846	828	1 012	619
Fast ejendom og forretningsservice	12 862	14 569	13 722	13 722	12 116
Heraf: IT-Service	3 992	5 041	3 668	3 059	3 979
Øvrige	64 175	68 667	75 750	86 671	76 528
	1995 = 100				
Indeks – import					
Enhedsværdiindeks	115	119	122	123	115
Kvantumindeks	150	166	181	173	143

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og særkørsel

Tabel 7.4 Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2005	2006	2007	2008	2009
	mio. kr.				
Transaktionstyper					
EU-handel - eksport i alt	349 302	379 264	380 863	402 114	329 208
Almindelig eksport	340 379	371 233	372 190	392 655	323 068
Returvarer	1 409	1 596	2 431	2 128	1 802
Forarbejdning	3 440	3 492	3 038	3 366	2 513
Proviantering/bunkring	4 075	2 942	3 203	3 965	1 826
Ikke-EU-handel - eksport i alt	152 250	164 585	172 724	185 488	166 369
Almindelig eksport	143 925	156 139	161 830	173 027	154 543
Returvarer	70	64	81	92	97
Forarbejdning	6 197	4 968	7 796	9 546	9 244
Proviantering/bunkring	2 058	3 413	3 017	2 823	2 484
Eksportsstøtte	1 474	1 661	600	534	339
Branchefordelt udenrigshandel – eksport i alt	501 552	543 849	553 587	587 602	495 577
Råstofudvinding	25 826	35 480	30 929	34 511	23 417
Fremstillingsvirksomhed	255 379	276 676	294 636	306 446	259 045
Heraf: fremstilling af næringsmidler	61 211	65 729	66 371	69 659	64 647
kemisk industri	43 068	39 812	41 083	42 027	42 401
maskinindustri	38 511	44 481	50 032	51 210	36 058
El-, gas-, varme- og vandforsyning	5 882	8 184	8 004	11 153	6 274
Bygge og anlæg	515	467	642	609	587
Handel og reparationsvirksomhed	140 728	154 361	152 110	157 012	134 816
Heraf: handel med biler mv.	6 767	7 735	8 629	8 596	7 520
Hoteller og restauranter	41	48	42	29	22
Transport mv.	16 133	8 179	5 787	8 431	5 852
Finansering og forsikring	190	117	64	207	92
Fast ejendom og forretningsservice	14 771	12 632	12 134	14 050	13 100
Heraf: IT-Service	1 310	1 422	1 531	1 708	1 549
Øvrige	42 085	47 705	49 239	55 152	52 371
	1995 = 100				
Indeks – eksport					
Enhedsværdiindeks	117	120	119	123	116
Kvantumindeks	149	159	169	167	149
Bytteforholdet	102	101	98	100	101

Kilde: www.statistikbanken.dk/KONJ42 og særkørsel

Tabel 7.5 Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	— mio. kr. —					
I alt	553 295	437 998	587 602	495 577	34 307	57 579
0 Næringsmidler og levende dyr i alt	607 637	485 283	678 831	580 954	71 194	95 671
00 Levende dyr	157	125	3 612	4 714	3 455	4 590
01 Kød og kødvarer	7 754	7 395	29 587	27 042	21 834	19 647
02 Mejeriprodukter og fugleæg	4 297	3 267	13 438	12 346	9 141	9 078
03 Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	10 188	8 767	16 331	14 276	6 143	5 509
04 Korn og kornvarer	6 532	4 448	5 412	5 344	-1 120	896
05 Frugt og grøntsager	9 666	8 904	2 835	2 586	-6 830	-6 318
06 Sukker, sukkerprodukter og honning	1 996	1 834	2 295	2 545	299	711
07 Kaffe, te, kakao, chokolade, krydderier	2 941	2 760	1 429	1 328	-1 512	-1 431
08 Foderstoffer (undtagen umalet korn)	7 344	6 649	5 348	5 192	-1 996	-1 457
09 Diverse næringsmidler i.a.n.	3 140	2 875	10 529	9 676	7 389	6 801
0H Diskretionerede varer under afsnit 0	329	261	412	326	83	66
1 Drikkevarer og tobak i alt	6 655	5 974	5 990	5 780	-665	-194
11 Drikkevarer	5 834	5 224	4 403	4 064	-1 431	-1 159
12 Tobak og tobaksvarer	822	751	1 588	1 716	766	965
2 Råstoffer, ikke spiselige i alt	15 472	11 863	21 872	17 916	6 400	6 053
21 Huder, skind og pelskind, uberedte	1 016	949	5 089	4 254	4 072	3 305
22 Olieholdige frø og frugter	1 467	975	503	425	-964	-550
23 Gummi, rå, herunder syntetisk og regenereret	295	214	138	153	-157	-61
24 Træ og kork	4 616	3 666	1 060	790	-3 555	-2 876
25 Papirmasse og papiraffald	408	335	543	403	135	68
26 Tekstilfibre og affald	275	204	313	249	38	45
27 Gødningsstoffer og mineraler, rå	1 222	1 023	703	595	-519	-428
28 Malme og metalaffald	1 387	527	5 541	3 400	4 153	2 872
29 Animalske og vegetabiliske materialer, rå, i.a.n.	4 179	3 595	6 551	6 313	2 371	2 718
2H Diskretionerede varer under afsnit 2	607	375	1 432	1 335	825	960
3 Mineral, brændsels- og smørestoffer i alt	46 539	31 271	69 440	44 493	22 901	13 222
32 Kul, koks og briketter	354	162	39	761	-315	599
33 Rå mineralolier og produkter deraf	36 937	25 502	51 877	33 992	14 940	8 489
34 Gas	95	35	306	236	211	201
35 Elektrisk strøm	4 212	2 274	4 583	2 603	371	330
3H Diskretionerede varer under afsnit 3	4 940	3 297	12 635	6 901	7 695	3 603
4 Anim. og veg. olier, fedtstoffer, voks i alt	3 797	2 887	3 277	2 627	-520	-259
41 Animalske olier og fedtstoffer	1 043	847	1 503	1 134	460	286
42 Veg. olier og fedtstoffer, rå el. delvis bearb.	2 057	1 527	1 254	1 052	-804	-475
43 Anim. el. veg. olier mv. bearbejdede; voks	698	512	136	74	-562	-438
4H Diskretionerede varer under afsnit 4	-	-	385	367	385	367
5 Kemikalier og kemiske produkter i alt	60 038	50 455	76 895	76 287	16 857	25 833
51 Organiske kemikalier	5 588	4 549	9 024	9 256	3 435	4 707
52 Uorganiske kemikalier	3 275	2 357	767	719	-2 509	-1 638
53 Farve- og garvestoffer	3 389	2 782	2 781	2 447	-608	-335
54 Medicinske og farmaceutiske produkter	17 119	17 654	40 630	42 503	23 511	24 849
55 Flygtige olier, parfume, toilet- og rensmidler	5 372	4 735	4 259	3 802	-1 113	-933
56 Gødningsstoffer, bearbejdede	2 689	1 194	290	127	-2 399	-1 068
57 Plast, ubearbejdet	9 732	6 861	1 582	1 135	-8 149	-5 726
58 Plast, bearbejdet	6 563	4 968	5 074	4 465	-1 489	-503
59 Kemiske materialer og produkter i.a.n.	6 228	5 307	10 754	10 430	4 526	5 123
5H Diskretionerede varer under afsnit 5	6 228	5 307	10 754	10 430	4 526	5 123

Tabel 7.5 (fortsat) Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	mio. kr.					
6 Bearb.varer,hovedsagelig halvfabrikata i alt	92 624	62 119	65 006	51 249	-27 618	-10 871
61 Læder og lædervarer i.a.n.; beredte pelsskind	614	432	432	354	-182	-79
62 Gummi, bearbejdet, i.a.n.	4 081	3 220	1 286	896	-2 795	-2 325
63 Træ- og korkvarer, undt. møbler	6 230	4 512	4 754	3 654	-1 476	-858
64 Papir, pap; varer af papir, pap og papirmasse	11 897	9 645	5 426	4 835	-6 471	-4 810
65 Tekstilgarn, tekstilstof og tekstilvarer	8 177	6 018	7 135	5 678	-1 042	-340
66 Varer af ikke-metalliske mineraler i.a.n.	8 084	6 468	9 960	8 451	1 876	1 982
67 Jern og stål	24 083	11 404	10 256	6 110	-13 827	-5 294
68 Ikke jernholdige metaller	8 039	4 893	3 788	2 644	-4 251	-2 249
69 Metalvarer i.a.n.	21 044	15 275	20 764	17 504	-280	2 229
6H Diskretionerede varer under afsnit 6	376	250	1 206	1 123	831	873
7 Maskiner og transportmidler i alt	186 291	149 235	156 569	126 790	-29 721	-22 445
71 Kraftmaskiner og motorer	11 937	9 434	27 926	22 311	15 989	12 877
72 Specialmaskiner til forskellige industrier	17 642	10 034	21 558	16 694	3 916	6 660
73 Maskiner til metalbearbejdning	2 209	1 094	1 603	1 078	-606	-16
74 Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	30 687	23 348	42 807	33 912	12 121	10 564
75 Kontormaskiner; databehandlingsmaskiner	18 321	15 860	6 358	6 544	-11 962	-9 316
76 App. til telekomm., lydoptagelse/gengivelse	19 770	17 737	11 627	9 006	-8 143	-8 731
77 Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	26 237	21 679	19 890	17 750	-6 347	-3 929
78 Køretøjer	40 811	24 131	15 203	11 501	-25 608	-12 631
79 Andre transportmidler	18 676	25 918	9 364	7 742	-9 313	-18 176
7H Diskretionerede varer under afsnit 7	-	-	233	252	233	252
8 Bearbejdede varer i.a.n. i alt	82 547	71 225	87 277	77 686	4 730	6 461
81 Bygge-, sanitets-, varme- og belysningsartikler	3 676	2 562	3 189	1 931	-487	-631
82 Møbler og dele dertil	8 989	7 243	13 916	11 432	4 926	4 189
83 Rejseartikler, kuffertter, tasker o.l.	1 331	1 046	546	476	-785	-569
84 Beklædningsgenstande og -tilbehør	24 131	21 171	20 884	19 022	-3 248	-2 149
85 Fodtøj	5 489	4 682	3 699	3 370	-1 790	-1 312
87 Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	10 291	9 610	14 897	13 833	4 607	4 222
88 Fotografiske og optiske artikler i.a.n.; ure	2 732	2 354	1 434	1 455	-1 298	-899
89 Diverse forarbejdede varer i.a.n.	25 908	22 558	27 745	25 401	1 838	2 843
8H Diskretionerede varer under afsnit 8	-	-	967	766	967	766
9 Diverse varer og transaktioner i.a.n. i alt	4 988	5 685	10 046	7 372	5 058	1 687
93 Varer, ikke klassificeret efter art	4 863	5 619	10 020	7 309	5 156	1 690
96 Mønter	1	2	2	13	1	10
97 Guld, ubearbejdet, halvfabrikata og affald	124	63	25	51	-99	-13

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.6

Udenrigshandel med varer og tjenester fordelt på landegrupper

	Varer		Tjenester		Varer og tjenester	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Import:	mio. kr.					
Alle lande	553 294	437 998	317 829	272 261	871 123	710 259
EU-27	397 188	307 686	171 928	151 131	569 116	458 817
ØMU-lande	258 409	200 178	103 002	92 556	361 411	292 734
EFTA	32 551	28 463	24 534	18 727	57 085	47 190
OECD	454 297	357 153	249 029	211 205	703 326	568 358
G8	222 120	172 318	141 865	119 117	363 985	291 435
OPEC	2 661	1 491	4 655	4 349	7 316	5 840
Europa	449 667	347 345	203 817	176 684	653 484	524 029
Afrika	2 799	1 757	11 301	9 612	14 100	11 369
Nordamerika	23 446	19 900	41 937	35 033	65 383	54 933
Syd- og Mellemamerika	9 986	8 721	10 780	9 536	20 766	18 257
Asien	61 608	58 999	47 087	38 231	108 695	97 230
Oceanien	5 789	1 277	4 508	4 097	10 297	5 374
Ekспорт:	mio. kr.					
Alle lande	587 602	495 577	369 385	295 909	956 987	791 486
EU-27	402 114	329 208	175 139	141 989	577 253	471 197
ØMU-lande	233 449	195 460	101 495	82 397	334 944	277 857
EFTA	43 487	37 766	34 781	30 123	78 268	67 889
OECD	499 853	417 378	282 942	230 453	782 795	647 831
G8	255 985	217 455	140 333	117 550	396 318	335 005
OPEC	8 152	7 791	10 996	8 492	19 148	16 283
Europa	467 932	383 514	218 449	178 525	686 381	562 039
Afrika	7 232	5 874	8 637	7 013	15 869	12 887
Nordamerika	41 960	38 714	51 066	46 040	93 026	84 754
Syd- og Mellemamerika	8 975	9 358	15 203	11 514	24 178	20 872
Asien	54 790	51 603	66 434	45 107	121 224	96 710
Oceanien	6 117	5 922	10 631	8 662	16 748	14 584
Balance:	mio. kr.					
Alle lande	34 307	57 579	51 556	23 648	85 863	81 227
EU-27	4 926	21 523	3 211	-9 142	8 137	12 381
ØMU-lande	-24 960	-4 718	-1 506	-10 158	-26 466	-14 876
EFTA	10 936	9 303	10 247	11 396	21 183	20 699
OECD	45 556	60 225	33 913	19 249	79 469	79 474
G8	33 865	45 137	-1 532	-1 567	32 333	43 570
OPEC	5 491	6 301	6 342	4 142	11 833	10 443
Europa	18 265	36 169	14 633	1 842	32 898	38 011
Afrika	4 433	4 117	-2 664	-2 599	1 769	1 518
Nordamerika	18 514	18 814	9 129	11 007	27 643	29 821
Syd- og Mellemamerika	-1 011	637	4 423	1 978	3 412	2 615
Asien	-6 818	-7 396	19 347	6 875	12 529	-521
Oceanien	328	4 645	6 122	4 566	6 450	9 211

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y og www.statistikbanken.dk/BOP6

Anm.: Ved sammenlægningen af varer og tjenester er det ikke muligt fuldt ud at tage højde for forskellene i afgrænsningen mellem varer og tjenester, jf. afsnit 5.2

Tabel 7.7

Udenrigshandel med varer fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	— mio. kr. —					
EU-27 i alt	397 188	307 686	402 114	329 208	4 926	21 523
Belgien	19 090	15 145	8 676	8 033	-10 414	-7 112
Bulgarien	238	191	888	1 184	650	993
Cypern	144	104	467	426	323	322
Estland	1 763	1 290	1 756	1 385	-7	95
Finland	12 669	7 548	14 702	11 845	2 034	4 297
Frankrig	20 553	15 203	25 651	20 631	5 097	5 428
Grækenland	888	1 060	4 001	3 557	3 113	2 497
Irland	5 309	4 787	7 127	5 839	1 818	1 052
Italien	21 679	15 274	18 120	14 992	-3 559	-283
Letland	2 410	1 840	1 887	1 147	-523	-692
Litauen	4 027	2 672	2 973	1 698	-1 054	-974
Luxembourg	1 854	1 349	337	260	-1 517	-1 089
Malta	90	127	959	632	869	505
Holland	37 540	30 796	26 779	22 861	-10 761	-7 935
Polen	15 213	11 345	14 054	12 228	-1 159	883
Portugal	2 356	2 045	2 578	2 191	222	146
Rumænien	474	530	1 639	1 708	1 165	1 179
Slovakiet	3 333	2 303	1 802	1 527	-1 532	-776
Slovenien	1 338	993	628	551	-710	-442
Spanien	9 199	6 511	15 489	12 847	6 290	6 336
Storbritannien	28 048	24 297	48 853	41 970	20 805	17 673
Sverige	77 058	57 758	84 966	63 666	7 908	5 908
Tjekkiske Republik	5 414	4 694	4 916	4 455	-499	-240
Tyskland	116 447	92 690	101 757	85 607	-14 690	-7 082
Ungarn	4 134	2 890	3 521	2 826	-613	-65
Østrig	5 919	4 242	4 376	3 661	-1 543	-581
Uoplyst land EU	-	0	3 212	1 480	3 212	1 480

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.8 Udenrigshandel med varer fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	mio. kr.					
Argentina	3 040	2 662	699	748	-2 341	-1 914
Australien	845	697	4 323	4 768	3 477	4 072
Brasilien	2 110	1 724	2 626	2 141	515	417
Canada	3 078	2 641	6 022	4 931	2 944	2 290
Forenede Arabiske Emirater	1 048	248	2 225	1 693	1 177	1 445
Færøerne	968	797	2 369	1 905	1 401	1 108
Grønland	2 459	2 083	2 930	2 764	471	681
Hongkong	1 662	1 105	5 278	4 845	3 616	3 740
Indien	3 582	3 683	2 771	2 075	-811	-1 608
Japan	3 384	2 283	11 447	10 038	8 063	7 755
Kina	32 962	28 780	11 215	11 475	-21 747	-17 305
Norge	26 497	23 228	35 868	31 423	9 371	8 195
Rusland	11 022	4 755	11 129	8 267	107	3 512
Schweiz	5 074	4 722	5 014	4 715	-60	-7
Sydafrika	1 637	892	1 333	1 249	-304	357
Sydkorea	2 736	2 929	3 864	3 103	1 128	174
Taiwan	3 157	2 027	1 447	1 310	-1 710	-716
Thailand	2 898	2 904	1 334	1 142	-1 564	-1 761
USA	17 909	15 176	33 007	31 019	15 098	15 843

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.9 Udenrigshandel med varer, kvantumindeks

1995 = 100	2005	2006	2007	2008	2009
Hele importen¹	150	166	181	173	143
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	99	104	113	144	106
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	164	200	221	210	157
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	128	146	171	152	119
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	103	100	90	115	111
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	184	193	218	196	161
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	183	198	193	177	107
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	172	193	202	208	187
Hele eksporten^{1,2}	149	159	169	167	149
Animalske landbrugsprodukter	127	130	131	133	131
Vegetabiliske landbrugsprodukter	73	87	85	80	83
Kød- og mælkekonserves	81	78	77	77	84
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	158	170	189	187	164
Fisk, krebsdyr og bløddyr	111	109	104	102	90
Rå pelsskind	158	192	148	183	197
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	200	207	179	173	157

¹ Skibe over 250BT, fly, bore- og produktionsplatforme samt fortrolige forsendelser (forsvarsmateriel mv.) og varer ikke klassificeret efter art er ikke medtaget i beregningerne.

² Ved beregning af indeks for eksporten samt bytteforholdet er eksportværdien ikke korrigeret for restitutioner og udligningsbeløb, der udbetales eller opkræves af fødevarerministeriets EU-direktorat.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og www.statistikbanken.dk/KONJ42

Tabel 7.10 Udenrigshandel med varer, enhedsværdiindeks

1995 = 100	2005	2006	2007	2008	2009
Hele importen	115	119	122	123	115
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	127	129	140	147	142
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	103	104	107	110	106
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	113	116	120	119	113
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	271	307	306	373	262
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	112	111	110	104	100
Transportmidler (undt. skibe over 250 BT og fly)	106	110	117	117	116
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	108	109	111	111	108
Hele eksporten	117	120	119	123	116
Animalske landbrugsprodukter	103	106	103	109	105
Vegetabiliske landbrugsprodukter	112	117	128	134	125
Kød- og mælkekonserves	117	118	126	135	114
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	110	108	107	107	105
Fisk, krebsdyr og bløddyr	112	120	120	120	117
Rå pelsskind	137	171	132	143	113
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	302	356	358	459	324

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og www.statistikbanken.dk/KONJ42

Tabel 7.11

Udenrigshandel med varer, bytteforholdet

1995 = 100	2005	2006	2007	2008	2009
Enhedsværdiindeks for eksporten	117	120	119	123	116
Enhedsværdiindeks for importen	115	119	122	123	115
Bytteforholdet	102	101	98	100	101

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42, www.statistikbanken.dk/KONJ42 og www.statistikbanken.dk/BYT22

Tabel 7.12

Danmarks markedsandel i udvalgte landes og landegrupperes vareimport

Andel i pct.	2005	2006	2007	2008	2009
Frankrig	0,79	0,74	0,68	0,64	0,71
Holland	1,07	1,14	0,93	0,93	0,96
Italien	0,72	0,68	0,64	0,61	0,75
Norge	7,31	6,89	6,40	6,91	6,78
Polen	1,61	1,50	1,48	1,38	1,53
Rusland	0,93	0,98	0,80	0,68	0,80
Storbritannien	1,35	1,41	1,09	1,13	1,23
Sverige	9,48	9,62	9,08	9,35	8,91
Tyskland	1,71	1,58	1,57	1,65	1,69
Japan	0,46	0,35	0,33	0,32	0,40
Kina	0,18	0,17	0,19	0,23	0,23
USA	0,18	0,17	0,19	0,23	0,23
EU-15	1,35	1,33	1,22	1,25	1,30
EU-27	1,32	1,30	1,20	1,21	1,26

Kilde: Databankerne COMEXT fra EUROSTAT og COMTRADE fra FN.

Anm.: Andel = 100 x vareimport fra Danmark / total vareimport

Tabel 7.13 Forsyningsbalance for varer

	Dansk produktion	Import	Tilgang	Eksport	Indenlandsk forsyning
	— mio. kr. —				
2006 i alt	557 302	499 684	1 056 986	538 470	518 516
Næringsmidler og levende dyr	100 454	46 571	147 025	85 984	61 041
Drikkevarer og tobak	13 974	6 151	20 126	5 882	14 243
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	10 819	14 800	25 620	22 007	3 613
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	97 585	33 085	130 670	63 795	66 875
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 447	3 010	6 457	2 737	3 720
Kemikalier og kemiske produkter	63 104	54 567	117 671	68 289	49 382
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	82 838	84 829	167 667	55 622	112 046
Maskiner og transportmidler	93 332	175 423	268 755	140 054	128 702
Bearbejdede, varer i.a.n.	91 748	75 084	166 832	85 779	81 053
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	6 162	6 163	8 321	-2 159
2007 i alt	568 919	522 357	1 091 276	550 345	540 932
Næringsmidler og levende dyr	104 688	49 381	154 069	86 866	67 203
Drikkevarer og tobak	14 378	6 621	20 999	5 867	15 132
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	10 579	15 192	25 771	18 496	7 275
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	76 954	26 397	103 351	46 933	56 418
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2 973	2 836	5 809	2 090	3 719
Kemikalier og kemiske produkter	60 953	55 578	116 531	71 564	44 967
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	85 477	90 516	175 994	58 805	117 189
Maskiner og transportmidler	100 585	180 269	280 854	145 212	135 642
Bearbejdede, varer i.a.n.	91 723	81 856	173 579	87 750	85 828
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 997	5 997	11 014	-5 017
2008 i alt	634 064	539 434	1 173 499	581 010	592 488
Næringsmidler og levende dyr	112 483	53 770	166 253	90 680	75 573
Drikkevarer og tobak	14 742	6 655	21 397	5 990	15 407
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	11 082	14 802	25 884	20 308	5 577
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	94 387	41 598	135 985	56 784	79 201
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 663	3 495	7 158	2 892	4 266
Kemikalier og kemiske produkter	63 912	59 247	123 159	75 161	47 998
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	89 814	91 039	180 853	63 760	117 093
Maskiner og transportmidler	129 594	172 181	301 775	149 745	152 031
Bearbejdede, varer i.a.n.	89 913	82 010	171 923	86 310	85 613
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	4 988	4 988	10 046	-5 058
2009 i alt	498 592	417 703	916 295	489 952	426 343
Næringsmidler og levende dyr	103 982	46 909	150 891	84 943	65 948
Drikkevarer og tobak	14 303	5 974	20 277	5 780	14 497
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	4 619	11 444	16 063	16 463	- 400
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	56 723	27 974	84 697	36 847	47 850
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2 740	2 715	5 455	2 260	3 195
Kemikalier og kemiske produkter	59 365	49 921	109 287	74 884	34 403
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	68 994	60 943	129 937	50 086	79 852
Maskiner og transportmidler	103 748	128 720	232 468	120 913	111 555
Bearbejdede, varer i.a.n.	65 919	70 765	136 684	76 920	59 764
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 685	5 685	7 372	-1 687

Kilde: Særkørsel

Tabel 7.14

Danmarks udenrigshandel med tjenester – import

	2005	2006	2007	2008	2009
	mia. kr.				
I alt	222,2	268,2	293,8	317,8	272,3
Transport	107,1	141,5	157,7	171,7	135,6
Søtransport	83,9	112,6	126,7	137,2	108,6
Lufttransport	10,0	10,5	10,8	12,1	10,5
Anden transport (end sø- og luft)	13,3	18,4	20,2	22,5	16,5
Rejser	41,2	44,5	48,1	49,5	47,6
Kommunikationstjenester	4,7	4,5	4,8	4,7	3,7
Bygge- og anlægstjenester	1,2	1,1	0,9	1,4	1,2
Forsikringstjenester	3,5	3,5	3,2	1,0	2,7
Finansielle tjenester	0,8	1,1	1,3	1,7	2,0
Data- og informationstjenester	6,8	8,0	8,8	10,2	9,2
Royalties og licenser	6,6	7,3	7,4	8,9	9,8
Andre forretningstjenester	38,2	44,2	46,9	55,0	48,0
Audiovisuelle tjenester	6,1	6,2	7,4	6,6	3,9
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	0,8	1,0	1,6	1,9	2,1
Offentlige tjenester	5,1	5,2	5,9	5,3	6,4

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.15

Danmarks udenrigshandel med tjenester – eksport

	2005	2006	2007	2008	2009
	mia. kr.				
I alt	260,5	310,2	334,2	369,4	295,9
Transport	162,0	197,1	217,3	237,8	168,3
Søtransport	128,8	158,2	172,0	194,0	139,5
Lufttransport	16,3	18,3	20,7	20,5	13,7
Anden transport (end sø- og luft)	16,8	20,6	24,6	23,3	15,1
Rejser	31,7	33,1	32,5	31,8	30,4
Kommunikationstjenester	4,5	4,8	5,2	4,5	3,2
Bygge- og anlægstjenester	1,2	1,2	1,5	1,3	2,0
Forsikringstjenester	0,5	2,0	1,7	2,5	2,3
Finansielle tjenester	0,8	1,2	1,2	2,7	3,2
Data- og informationstjenester	6,4	7,0	7,3	8,0	9,1
Royalties og licenser	9,4	10,4	11,0	13,6	15,8
Andre forretningstjenester	38,4	47,1	49,9	59,2	53,7
Audiovisuelle tjenester	1,2	1,5	1,5	1,4	1,2
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	0,5	1,1	1,1	1,4	1,1
Offentlige tjenester	4,0	3,9	4,0	5,1	5,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.16 Udenrigshandel med tjenester fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Balance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	mio. kr.					
EU-27 i alt	171 928	151 131	175 139	141 989	3 211	-9 142
Belgien	4 569	3 637	7 152	5 605	2 583	1 968
Bulgarien	562	533	452	540	-110	7
Cypern	553	537	391	557	-162	21
Estland	520	563	660	457	139	-106
EU-institutioner	5	8	1 473	1 073	1 468	1 066
Finland	3 645	2 533	9 586	6 002	5 941	3 469
Frankrig og Monaco ..	8 592	8 301	10 527	8 636	1 934	335
Grækenland	4 227	3 393	2 290	1 865	-1 937	-1 528
Holland	11 545	10 005	11 495	10 545	-51	540
Irland	3 160	2 497	5 256	2 586	2 096	88
Italien	8 370	7 357	7 543	5 530	-826	-1 828
Letland	861	689	765	687	-97	-2
Litauen	1 372	1 050	1 048	950	-323	-100
Luxembourg	650	691	859	717	209	25
Malta	376	496	361	127	-15	-369
Polen	3 633	2 592	4 143	2 987	511	395
Portugal	939	980	1 588	936	648	-44
Rumænien	365	293	467	305	102	11
Slovakiet	767	465	491	467	-275	2
Slovenien	219	159	336	228	117	69
Spanien	10 705	10 394	7 755	5 902	-2 949	-4 492
Storbritannien	29 841	24 550	25 049	18 536	-4 791	-6 014
Sverige	29 483	26 376	36 641	31 954	7 158	5 579
Tjekkiske Republik ...	1 269	1 151	1 262	968	-8	-182
Tyskland	42 320	38 842	33 793	31 071	-8 527	-7 770
Ungarn	1 015	770	1 684	1 134	669	364
Østrig	2 364	2 269	2 072	1 624	-292	-645

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.17

Udenrigshandel med tjenester fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Balance	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	— mio. kr. —					
Argentina	398	313	903	586	504	274
Australien	1 911	2 147	4 619	3 376	2 708	1 229
Brasilien	1 985	1 574	4 583	3 310	2 598	1 736
Canada	2 111	1 970	2 802	2 145	690	175
Forenede Arabiske Emirater ..	1 142	1 401	4 359	3 185	3 217	1 783
Færøerne	306	325	562	335	256	11
Grønland	1 673	1 531	782	1 081	- 890	- 450
Hongkong	4 546	2 939	4 834	2 991	287	52
Indien	2 643	2 668	4 914	3 283	2 270	615
Japan	9 326	4 049	9 296	5 388	- 30	1 339
Kina	6 464	7 280	14 714	10 531	8 250	3 251
Norge	13 727	9 769	21 674	20 541	7 947	10 772
Rusland	3 152	2 516	3 841	3 429	689	913
Schweiz	10 066	8 173	12 133	8 889	2 067	716
Sydafrika	1 605	1 271	2 165	1 334	560	63
Sydkorea	2 079	2 104	7 221	3 942	5 142	1 838
Taiwan	910	1 023	2 340	1 331	1 430	309
Thailand	2 202	2 271	1 980	1 231	- 222	-1 040
USA	38 153	31 532	47 482	42 815	9 329	11 283

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6